लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

हरिनगर गाउँपालिका, सुनसरी

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

हरिनगर गाउँपालिका, सुनसरी

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be a Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide Independent and Quality Audit Service)

मूल्य मान्यता (Core Values)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८३ वैशाख **महालेखापरीक्षक**

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

Office of the Auditor General

प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय, कोशी प्रदेश

काठमाडौं

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२८

च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/739

"

श्रीमान् अध्यक्षज्यू,

हरिनगर गाँउपालिका,

गाँउ कार्यपालिकाको कार्यालय, सुनसरी ।

विषय - लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी तयार गरिएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन यसैसाथ संलग्न गरी पठाइएको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ।

(श्रीकुमार राई)

नायब महालेखापरीक्षक

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय, कोशी प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२८
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/739

श्रीमान् अध्यक्षज्यू ,
हरिनगर गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
सुनसरी ।

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

१. कैफियत सहितको राय

हामीले तहाँ गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौं।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असरबाहेक, पेस भएको २०८२ आषाढ मसान्तमा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत एवं वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको स्थानीय तहको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूत रूपमा सही र यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

२.१. गाउँपालिकाले अन्तरसरकारी अख्तियारीतर्फको विवरण महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचा पूर्ण रूपमा प्रयोग गरी वित्तीय विवरण तयार गरेको छैन।

२.२. गाउँपालिकाको रु १ अर्व ५० करोड २६ लाख ३४ हजारको लेखापरीक्षण गर्दा रु ८४ लाख १३ हजार बेरुजु देखिएकोमा प्रतिक्रियाबाट रु १२ लाख २६ हजार संपरीक्षण भई असुल गर्नुपर्ने रु ५ हजार , नियमित गर्नुपर्ने रु ७१ लाख ८३ हजार गरी जम्मा रु ७१ लाख ८८ हजार बाँकी रहेको छ। गत वर्षसम्म कायम बेरुजु रु २४ करोड ३५ लाख ५४ हजार मध्ये रु ४ करोड १६ लाख २९ हजार फस्र्यौट भई यसवर्षको थपसमेत हालसम्म अद्यावधिक बेरुजु रु २० करोड ९१ लाख १२ हजार बाँकी रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

२.३. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले गाउँपालिकाको पेस्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन। हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसैगरी स्वीकृत

आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका छौँ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

३.अन्य बेहोरा- लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन,सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४. वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखा उत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारी

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरूपमा गलत आँकडारहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ। गाउँ कार्यपालिका, अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत गाउँपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५.वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणउपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आँकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्वेश्य हो।लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुँदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

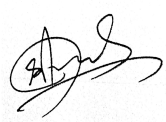

(श्रीकुमार राई)
नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट संपरीक्षण			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
५३	२८	८४,१३,४८८	०	२२	१२,२५,८५०	०	५३	६	७१,८७,६३८	५,०००	७१,८२,६३८	०	०	०	७१,८२,६३८	०

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष संपरीक्षण	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
सुनसरी	२४,३५,५४,४०३	०	४,१६,२९,५०३	२०,१९,२४,९००	०	७१,८७,६३८	२०,९१,१२,५३८

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८१/८२	३७	शिक्षा सेवा शुल्क	७५,०००
२	२०८१/८२	४६	बढी भुक्तानी	३८,१००
३	२०८१/८२	२६	पेस्की विवरण	११,००,०००
४	२०८१/८२	३३	नियमित बैठक भत्ता	१२,७५०
५	२०८०/८१	६९	सोझै खरिद	९१,७५,४७०

६	२०८०/८१	७२	सार्वजनिक निर्माण व्यवस्थापन	८,५९,१६७
७	२०८०/८१	५५.२०	शिक्षा तर्फ	७७,१००
८	२०८०/८१	६८	परामर्श सेवा खरिद	११,२१,०७०
९	२०८०/८१	२०	करार कर्मचारी	४९,८०,४९२
१०	२०८०/८१	५७	असान्दर्भिक खर्च	९६,९५४
११	२०८०/८१	३०	अन्य निकायको खर्च	४५,७३,५८७
१२	२०७९/८०	८८	हाउस वोरिङ्ग तालिम	४,९६,४९६
१३	२०७९/८०	४९	विषयगत तालिम र अवलोकन भ्रमण	११,४९,८२०
१४	२०७९/८०	६९	फरक कार्य	८,१३,३०६
१५	२०७९/८०	७७	प्राविधिकधार शिक्षालय संचालन परामर्श	१,००,०००
१६	२०७९/८०	७०	नर्म्स भन्दा बढी लागत अनुमान	१९,८३,९५२
१७	२०७९/८०	८३	क्याम्पस संचालन अनुदान	१५,००,०००
१८	२०७९/८०	८७	उपभोक्ता समितिबाट निर्माण कार्य	२७,१८,८०९
१९	२०७९/८०	५१	अन्य निकाय खर्च	७,१४,७४०
२०	२०७८/७९	४६	हरिनगर मा. वि. खेलमैदान	७,८४,९८६
२१	२०७८/७९	३३	बोलपत्र खोल्दाको बैठक भत्ता	४,२५०
२२	२०७८/७९	२७	कर्मचारी करार	११,३०,९८०
२३	२०७८/७९	८७.१०	एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार कार्यक्रम	२८,६३,४०८
२४	२०७८/७९	५८	इटाको सोलिङ	३९,७२,८६४
२५	२०७८/७९	४३	अतिरिक्त प्रोत्साहन भत्ता	२१,८८९
२६	२०७८/७९	२८	अग्रीम कर कट्टी	६,११९
२७	२०७७/७८	३५.३०	सशर्ततर्फका व्यहोरा	२४,८४,०४४
जम्मा				४,२८,५५,३५३

हरिनगर गाउँपालिका, सुनसरी

(८०११४५०६३००)

हरिनगर गाउँपालिका , सुनसरी

परिचय

१ **परिचय**

(क) कार्यालय परिचय : हरिनगर गाउँपालिका नेपालको संविधान वमोजिम कोशी प्रदेश भित्र समेटिएको १३७ वटा स्थानीय तहहरु मध्ये पूर्वी तराई भूभागमा पर्ने सुनसरी जिल्लाको एक गाउँपालिका हो । यो गाउँपालिका साविकका हरिनगरा, रामनगर भुटाहा, घुस्की, बसन्तपुर गौतमपुर (चोरघटिया) समेत गरी पाँच वटा गाउँ विकास समितिहरुका भूभाग समेटेर यो गाउँपालिका गठन गरिएको छ । नामांकरणका हिसाबले साविकको हरिनगरा गाउँ विकास समितिमा यस गाउँपालिकाको केन्द्र रहेको र सोही "हरिनगरा" भन्ने शब्दलाई आधार मानेर "हरिनगर गाउँपालिका" भन्ने नाम कायम गरिएको छ । भूगोलका हिसावले कुल क्षेत्रफल ५२.२९ वर्ग किलो मिटर रहेको तराइको समथर भूभागमा यो गाउँपालिका रहेको छ जसको पूर्वमा गढी गाउँपालिका र देवानगञ्ज गाउँपालिका पश्चिममा छिमेकी राज्य भारत उत्तरमा इनरुवा नगरपालिका र भोक्राहा नरसिंह गाउँपालिका र दक्षिणमा भारत र नेपालकै देवानगञ्ज गाउँपालिका रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, वित्तीय व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२ ।०९।१६ देखि २०८२ ।१०।२९ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- पालिकाको आय – व्ययतर्फ रु १ अर्व ५० करोड २६ लाख ३४ हजार को लेखापरीक्षण सम्पन्न

गरिएको छ । सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणमा परीक्षण गरिएका मुख्य विषयहरु :- लेखापरीक्षण योजना अनुसार परीक्षण गरिएका विषयहरु अनुसूची – २ मा संलग्न छ ।

(ज) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु. १३६२३०.९५ असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

सि.नं	बिवरण	रकम रु.
१	बढी भुक्तानि असुली(शिक्षा,पुर्वाधार विकास र सामाजिक सुरक्षा तर्फ)	१३६२३०.९५

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **एकीकृत वित्तीय प्रतिवेदन**

२.१ स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६(२) मा स्थानीय तहले महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ। पालिकाले महालेखापरीक्षकबाट २०७९।८।२० मा स्वीकृत सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान(NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्छ।पालिकाको आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ।पालिकाले वर्षभरी गरेको सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत आर्थिक विवरण (म.ले.प.फा.नं २७०)प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गरेको छ ।तर पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण, एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम एवं अन्तरसरकारी अख्तियारी मार्फत् खर्च भएका कारोवार सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको देखिदैन । पालिकाले उपलब्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोष प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.न. २७०) सम्वन्धमा निम्नानुसार देखिएको छ।

प्राप्ति			भुक्तानी		
विवरण	रकम	रकम	विवरण	रकम	रकम
सुरु मौज्दात		२७३४४०२४	चालु खर्च		३२४३३९०७९
१.संचित कोष	१३५४६९००		१. पालिका तर्फ	१२२९९०४७७	
२.धरौटी	१३५८७८६०		२. संघीय सशर्त	२००२६०९९२	
३.कार्यसञ्चालन कोष	२०९२६५		३. संघीय विशेष	०	
४. अन्य कोष	०		४. प्रदेश सशर्त	१०८७६१०	
यस वर्षको आय			५. प्रदेश समपुरक	०	
१.आन्तरिक आय	९१५३८३१	९१५३८३१	पुँजीगत खर्च		१२८५७२३२२
२.वित्तीय हस्तान्तरण (संघ)		४२५६८९१३२	१. पालिका तर्फ	१०११४२०३०	
क) समानीकरण अनुदान	११६२५९९२०		२. संघीय सशर्त	३३१९४२६	
ख) राजस्व बाँडफाँट	९४९८८९१२		३. संघीय विशेष	०	
ग) सशर्त अनुदान	२३७४१०९८७		४. संघीय समपुरक	१०८५९८८२	
घ) समपुरक अनुदान	१०८५९८८२		५. प्रदेश सशर्त	३२५०९८४	
ङ) विशेष अनुदान	०		६. प्रदेश समानिकरण	०	
च) रोयल्टी	०		७. प्रदेश समपुरक	१०००००००	
छ) अन्य	०		अन्तर सरकारी अख्तियारी (संघ)		१६७०४५९२३
३. वित्तीय हस्तान्तरण (प्रदेश)		४२९४७३६१	क) सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	१२८६६५४६१	
क) समानीकरण अनुदान	७९४८०००		ख) घरेलु तथा साना उद्योग प्रवर्द्धन केन्र	४७५९५६	
ख) राजस्व बाँडफाँट	४१९७३४८		ग)स्थानीय तह प्रशासकीय भवन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	२५००००००	
ग) सशर्त अनुदान	९७८३०००		घ) स्वास्थ्य क्षेश सुधार कार्यक्रम	२२६४०००	
घ) समपुरक अनुदान	१०००००००		ङ) एकीकृत स्वास्थ्य पुर्वाधार विकास कार्यक्रम	१०६४०५०६	
ङ) राजस्व बाँडफाँड –घर जग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर र अन्य स्थानीय राजश्व वाँडफाँड वापत प्राप्त	१५७७१६६५				
च) रोयल्टी	०		धरौटी फिर्ता तथा सदर स्याहा	१२०८५०२	१२०८५०२
छ) अन्य	०		कार्यसञ्चालन कोषबाट	८४९७७०६	८४९७७०६

			भएको खर्च		
४. अन्तर सरकारी अख्तियारी (संघ)		१६७०४५९२३	अन्य कोषबाट भएको खर्च		
क) सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	१२८६६५४६१		गैरसरकारी संस्थाबाट सञ्चालित योजना		
ख) घरेलु तथा साना उद्योग प्रवर्द्धन केन्द्र	४७५९५६		अन्य सहयोगमा सञ्चालित योजना		
ग)स्थानीय तह प्रशासकीय भवन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	२५००००००		अन्य खर्च भएमा		
घ) स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	२२६४०००		अन्तर सरकारी अख्तियारी (प्रदेश)		
ङ) एकीकृत स्वास्थ्य पुर्वाधार विकास कार्यक्रम	१०६४०५०६		ऋण फिर्ता(साँवा)		
५. अन्तर सरकारी अख्तियारी (प्रदेश)			ऋणको ब्याज भुक्तानी		
६. ऋण/ वित्तीय व्यवस्था			१. संघ तर्फ		३३६३५१७९
७. धरौटी आय	१२७६९७८९	१२७६९७८९	क) सशर्त अनुदान	३३६३५१७९	
८. कार्यसञ्चालन कोष आय	२७२८७३५७	२७२८७३५७	ख) विशेष अनुदान		
९. अन्य कोषको आय			ग) समपुरक अनुदान		
१०. गैरसरकारी संस्थाबाट सञ्चालित योजना			२. प्रदेश तर्फ		५४४४४०६
११. अन्य सहयोगमा प्राप्त सञ्चालित योजना			क) सशर्त अनुदान	५४४४४०६	
१२. अन्य आय भएमा			ख) विशेष अनुदान	०	
			ग) समपुरक अनुदान	०	
			अन्तिम मौज्दात		८२५७३८८५
			१. संचित कोषको मौज्दात	३८४३२५७७	३८४३२५७७
			२. धरौटी	२५१४९१४७	२५१४९१४७
			३. कार्यसञ्चालनकोष	१८९९२१६१	१८९९२१६१
			४. बैंक दाखिला गर्न बाँकी	०	०
जम्मा		७५१३१७००१	जम्मा		७५१३१७००१

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २.१ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

२.२ पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कनको गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । आर्थिक कारोबार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गर्नुपर्छ । पालिकाले निम्न शिर्षकहरु सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको छैन । जसले गर्दा सुत्रबाट तयार भएको वित्तीय विवरण

समेत पूर्ण नहुँदा पालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन । तसर्थ सबै आर्थिक कारोबार सुत्र मार्फत हुने र सबै कारोबार वित्तीय विवरणमा समावेश गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

सि.न.	शिर्षक	बजेट	खर्च
१	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	१२९२२१७२०	१२८६६५४६१
२	घरेलु तथा साना उद्योग प्रवर्द्धन केन्द्र	५०००००	४७५९५६
३	एकीकृत स्वास्थ्य पुर्वाधार विकास कार्यक्रम	१८२३३०००	१०६४०५०६
४	स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	३१८४०००	२२६४०००
६	स्थानीय तह प्रशासकीय भवन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	२५००००००	२५००००००
जम्मा		१७६१३८७२०	१६७०४५९२३

३ **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को ६६ र ६७ मा स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बिषयक्षेत्रगत बजेटको सीमा निर्धारण गर्ने र सोही सीमा भित्र रहि बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकिकरण गरी बजेट तर्जुमा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार यो वर्षको क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखियो।

मुख्यक्षेत्र	वार्षिक बजेट (रु. हजारमा)	खर्च रकम (रु. हजारमा)	कुल खर्च मध्ये प्रतिशत
आर्थिक विकास	१५३१४५००	९७४३७००	६४
सामाजिक क्षेत्र	११०२२०२२२	८१७९१६२५	७४
पूर्वाधार विकास क्षेत्र	१४०४८२६४१	१०५३०७२३५	७५
वित्तीय व्यवस्थापन र सुशासन	१७८५०००	३९४७८५	२२
कार्यसञ्चालन तथा प्रशासनिक खर्च	२६९११८५३५	२४४८१४१७५	९१
जम्मा	५३६९२०८९८	४४२०५१५२०	८२

४ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गर्न कुनै मापदण्ड तथा कार्यविधि तयार गरेको नदेखिएकोले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको व्यबस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ।

५ **बजेट पेश,पारित र अख्तियारी**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र सभामा पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असारमसान्त भित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। सो सम्वन्धमा पालिकाको ब्यहोरा निम्नानुसार रहेको छ ।

विवरण	विवरण/ रकम
उपप्रमुखको नाम	रिमझिम कुमारी भगत
बजेट पेश मिति	२०८१/०३/१०
बजेट पारित मिति	२०८१/०३/१३
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतलाई अख्तियारी दिएको मिति	२०८१/०३/१९
पारित रकम	५४,२०,७०,८९७

६ योजना प्राथमिकीकरण

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ । स्थानीय तहले योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची ३ मा आयोजना प्राथमिकीकरणका आधारहरू गरिवी निवारण, उत्पादनमूलक, रोजगारी, लागत सहभागिता, स्थानीय स्रोत र साधन, समावेशी विकास, दिगो र वातावरण संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही अनुसार गणना गरी प्राथमिकता आधारमा योजना छनौट गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। तर पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा निम्नाअनुसार ७ वटा वडाको लागि १११ वटा वडागत र पालिकास्तरका २२८ गरी जम्मा ३३९ योजनामा वजेट विनियोजन गरेको छ ।

क्र.स.	कार्यक्रमको नाम	योजना संख्या	रू.२० लाख माथिका योजना संख्या	रू.५ लाख देखि २० लाखसम्मका योजना संख्या	रू. ५ लाख भन्दा कमका योजना संख्या
१	वडास्तर	१११	०	८	१०३
२	पालिकास्तर	२२८	२८	२३	१७७
	जम्मा	३३९	२८	३१	२८०

उपर्युक्त विवरणअनुसार पालिकाले साना र वितरणमुखी योजनाहरु सञ्चालन गरेको देखिन्छ । जसले गर्दा सञ्चालित योजनावाट दीर्घकालिन प्रतिफल प्राप्त नहुनका साथै चालु प्रकृतिका खर्चमा बृद्धि भै लागत प्रभावीनहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत प्रश्न उठ्ने गरेको छ ।त्यसैगरी यो वर्ष सभाले ३८३ योजना पारित गरेको मध्ये ३३९ योजनामात्र कार्यान्वियन भई ४४ योजना कार्यान्वियन हुन सकेको देखिएन । तसर्थ पालिकाले योजना वस्तुनिष्ठ तवरले प्राथिमिकीकरण र छनौट गरी प्रभावकारी कार्यान्वियनगर्नुपर्दछ ।

७ त्रैमासिक पुँजीगत खर्च विश्लेषण

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वियन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार त्रैमासिक पुँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ।

कुल खर्च		त्रैमासिक खर्च			
	प्रथम त्रैमासिक	दोस्रो त्रैमासिक	तेस्रो त्रैमासिक	चौथो त्रैमासिक	आषाढ महिना
१२८५७२३२२	२६२४५८४४	२०३५२०४४	३२०८०४०५	४९७९४०२९	३२६२८५२८

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार वार्षिक रु १२८५७२३२२निकासा भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रु २६२४५८४४(२०.४१ प्रतिशत), दोस्रो त्रैमासिकमा रु २०३५२०४४ (१५.८३ प्रतिशत)र तेस्रो त्रैमासिकमा रु ३२०८०४०५ (२४.९५प्रतिशत) र चौथो त्रैमासिकमा रु ४९७९४०२९(३८.७३ प्रतिशत) खर्च गरेको देखिएको छ। यसरी नै आषाढ महिनामा मात्र

रु ३२६२८५२८ (२५.38 प्रतिशत) खर्च देखिनुले आषाढमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन।स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार चौमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वियन गरिनुपर्दछ। वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप आषाढमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

८ **आन्तरीक नियन्त्रण प्रणाली**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले सो अनुसार आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरेको देखिएन।आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको प्रमुख उद्देश्य अनुसार पालिकाले निर्धारित विधि र प्रक्रिया अनुसार कार्यसम्पादन गरी लक्ष्य प्राप्त गर्नुपर्नेमा सो नभएको, सम्भावित जोखिमहरूको समयमै पहिचान, रोकथाम र नियन्त्रण प्रभावकारी हुन नसकेको, कार्य सञ्चालन व्यवस्थित, सिलसिलावद्ध हुन नसकेको, स्रोत साधन र सम्पत्तीको उपयोगमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता ल्याउन नसकेको, प्रचलित ऐन, नियम लगायतका कानूनी व्यवस्था तथा कार्यविधिको पालनामा प्रभावकारिता आउन नसकेको, वित्तीय जिम्मेवारी र अनुशासन कायम गरी वित्तीय पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रबर्द्धन प्रभावकारी हुन नसकेको अवस्था समेत देखिएको छ । जसले गर्दा पालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको र सोमाथि विश्वस्त हुन सक्ने अवस्था छैन । यसमा सुधारको लागि ऐनले तोकेबमोजिमको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली बनाई कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ । आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सम्बन्धमा देखिएका केही व्यहोरा देहायबमोजिम रहेका छन्:

वजेट व्यवस्थापन तर्फ

• स्थानीय तहबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यिवयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार नगरेको,

• दिगो बिकास लक्ष्य (२०१६-३०)लाई कार्यान्वियन गर्ने सन्दर्भमा लक्ष्यलाई आन्तरिकीकरण गर्न एकीकृत दिर्घकालिन योजना तयार नगरेको र मध्यकालीन लक्ष्यहरू तोकि मूल्याङ्कन नगरेको,

• अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्नेमा स्थानीय तहले सो बमोजिमको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरेको नदेखिएको,

• आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को अनुसूची -११ बमोजिम स्थानीय तहले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको आर्थिक कारोवारको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको नदेखिएको,

• पालिकाले आयोजना वा कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुटाई त्यस्ता आयोजनालाई प्राथमिकता दिएको नदेखिएको,

• शहरीकरण भैरहेका स्थानलाई मध्यनजर राख्दै फोहोरमैला व्यवस्थापन स्थल पहिचान एवं कार्ययोजना तयार गरेको नदेखिएको,

खरिद व्यवस्थापनतर्फ

• उपभोक्ता समितिबाट सम्झौता बमोजिमको समय, लागत र गुणस्तरमा कार्य सम्पन्न हुन नसकेमा सोको मूल्याङ्कन नगरेको,

• पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राख्ने नगरेको,

• पालिकाले पालिका अन्तर्गतका सडकहरू मर्मत गरेको अभिलेख नराखेको,

• सञ्चालित योजनाहरुको उपभोक्ताको योगदान र कार्य सम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गरिएतापनि त्यसको कार्यान्वियन र उपयोग पृष्ठपोषणका लागि भएको नदेखिएको,

• स्थानीय तहले उपभोक्ता समितिमार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण गरेको नदेखिएको,

• स्थानीय तहले विगतमा परामर्शदाताबाट विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरेकोमा सोको कार्यान्वियन र अभिलेख अवस्था अद्यावधिक गरेको नदेखिएको,

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १३ अनुसार न्यूनतम दररेट निर्धारण गर्ने व्यवस्था अनुरुप जिल्ला दरलाई स्वीकृत गरेकोमा स्थानीय स्तरमा सहजै उपलव्ध हुने निर्माण सामाग्री-ढुङ्गा, वालुवा, गिट्टी, माटोलगायत र वनजन्य विभिन्न काठ दाउरा जस्ता सामाग्रीको दर सार्वजनिक निर्माणको खर्चमा मितव्ययी हुने गरी पुनरावलोकन गरेको देखिएन,

• पालिकाले विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरी कार्यान्वियन गरेका आयोजनाहरुको कार्यान्वियन अवस्था खुल्ने गरी एकीकृत रुपमा नापी किताब तयार गरेको देखिएन,

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १०(७)को अनुसूची १ अनुसार निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा स्टाफ खर्चमा २ प्रतिशत र सानातिना अन्य खर्चमा २ प्रतिशत समावेश गरी तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा ठेक्का अनुसारको कन्टिन्जेन्सी खाता नराखेकोले उल्लेखित अनुसार खर्च भएको पुष्ट्याई हुने देखिएन,

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ (१२) अनुसार उपभोक्ता समितिवाट कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको रेखदेख र मर्मत सम्भार गर्ने जिम्मेवारीसमेत तोकी दिगोपना र संरक्षणका आयोजनाको स्वामित्व उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा सो नगरेको,

• उपभोक्ता समितिलाई दिएको कामको अनुगमन पालिका र वडास्तरमा गर्ने गरिएतापनि अनुगमन प्रतिवेदन पुर्ण रुपमा तयार नगरेको र अनुगमनको क्रममा प्रतिवेदन फारम प्रत्येक योजनामा कस्ता कैफियत देखिए र सोको सुधारका लागि के कस्ता प्रयास भए पुष्ट्याई हुने अवस्था उल्लेख नगरेको,

• सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १४९. मा हरेक खरिद कारवाहीको छुट्टै फाइल खडा गरी नियम १४९.(२) मा उल्लिखित कागजातहरु संलग्न राख्नुपर्ने, नियम १४९(३) मा उक्त अभिलेख खरिद कारवाही टुङ्गो लागेको कम्तिमा सात वर्षसम्म सुरक्षित राख्नुपर्ने व्यबस्था रहेकोमा सो अनुसार सबै अभिलेख अद्याबधिक गरी राखेको पाइएन,

शिक्षातर्फ

• स्थानीय तहले विद्यालय अनुगमन गर्ने मापदण्ड तयार गरी नियमित अनुगमन गर्ने र अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था नगरेको,

• कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका मा IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई कक्षागत विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन (भिडान) गराइ शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरूलाई अनुदान निकासा दिनुपर्नेमा कक्षागत विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गर्ने व्यवस्था कार्यान्वियन पूर्ण रूपमा नभएको,

• संस्थागत विद्यालयहरूमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको तथ्यांक शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS) मा अद्यावधिक नगरेको,

• शिक्षा नियमावली, २०५९ को परिच्छेद ३ नियम १६ (झ) र (ञ) मा शिक्षा सेवा आयोगबाट नियुक्ति वा बढुवाको लागी सिफारिस भई आएका शिक्षकलाई नियुक्त गर्ने, सामुदायिक तथा सरकारी विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको नोकरी तथा अन्य विवरण अभिलेख अद्याबधिक गरि राख्नुपर्नेमा नियमावलीको व्यवस्था अनुसारका उक्त अभिलेखहरु व्यवस्थित गरि राखेको नदेखिएको,

• संस्थागत विद्यालयहरूको दर्ता, नवीकरण, शुल्क निर्धारण, अनिवार्य निशुल्क छात्रवृत्ति, वर्गीकरण, अनुगमन, लेखापरीक्षणको अबस्था र अभिलेख व्यवस्थित गरेको नदेखिएको,

विविधतर्फ

• कार्यालयले उद्देश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरू पहिचान गरि निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख नराखेको,

• विषयगत क्षेत्रमा सञ्चालन हुने कार्यक्रममा बैठक भत्ता, भ्रमण भत्ता, तालिम, गोष्ठीतर्फ बढी केन्द्रीत भई उपभोग र वितरणमुखी रहेको देखिएको छ । साथै, दैनिक भ्रमण भत्ता अभिलेख खाता अद्यावधिक नरहेको तथा अनुगमन खर्च भुक्तानी गर्दा पदाधिकारी एवं कर्मचारीलाई एकै कार्यक्रममा प्रशिक्षक, अनुगमनकर्ता, संयोजक र प्रतिवेदकको भुक्तानी दिने गरिएबाट के कति कार्यक्रम र भुक्तानी दोहोरो पर्न गएको छ सो को यकिन गर्न सक्ने अवस्था नरहेको,

• सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, नियमावली तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन बमोजिम नागरिक वडापत्रमा उल्लिखित सेवाहरूको कार्यान्वयन स्थिति अनुगमन संयन्त्र तयार नगरेको तथा गुनासो व्यबस्थापन गरेको अद्याबधिक अभिलेख नराखेको,

• विविध खर्च गर्दा विभिन्न होटलका विल पेश भएता पनि कतिपय खर्चको पुष्टि हुने स्पष्ट उद्देश्य र यथार्थता प्रमाणित हुने प्रमाण संलग्न नगरेको,

• विषयगत क्षेत्रमा सञ्चालन हुने कार्यक्रममा बैठक भत्ता, भ्रमण भत्ता, तालिम, गोष्ठीतर्फ बढी केन्द्रित भई वितरणमुखि रहेको,

• यस स्थानीय तहमा समाहित भएका साविक गाउँविकास समितिको नाममा रहेको पेश्की तथा बेरूजुको अभिलेख समायोजन भएको स्थानीय तहमा कायमगरी नियमानुसार असुल फर्स्यौट तथा सम्परीक्षण कार्य नगरेको,

• राजस्व संकलन सम्बन्धमा सुचना प्रबिधिको प्रयोग गरी सबै कारोबार बैकिङ्ग प्रणाली मार्फत नगरेको,

• खर्चको स्पष्ट उद्देश्य र यथार्थता प्रमाणित हुने आवश्यक प्रमाण संलग्न गरेर खर्च गर्ने र बिल भरपाई सहित पर्याप्त प्रमाण र आधार समावेश गरी सबै कार्यक्रममा खर्च गर्ने गरेको नदेखिएको,

• पालिकाले आर्थिक वर्षको समग्र आर्थिक कारोवारको वार्षिक प्रतिवेदन तयार नगरेको, कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता नराखेको, संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार नगरेको,

• वातावरण संरक्षणको एकीकृत दीर्घकालीन योजना तयार गरेको देखिएन ।

• बेरुजु लगतका लागि तयार गरीएको म. ले. प. फाराम ८०१ देखि ८०५ सम्मका फाराम तयार गरी सो अनुरुप बेरुजुको अभिलेख नराखेको,

• सबै कर्मचारीहरुको कार्य विवरण वनाई लागू नगरेको,

• आर्थिक प्रशासन शाखामा भुक्तानीको लागि आवश्यक कागजपत्रसहित म.ले.प. फाराम नं 202 को ढाँचामा सम्बन्धित शाखाबाट भुक्तानी कारोवारको सिफारिस पत्र लिएर भुक्तानी दिनुपर्नेमा सबै भुक्तानी सो वेहोरा पालना गरेको पाइएन,

• आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायी नियमावली, २०७७ को नियम ३९.(५) बमोजिम सरकारी रकम खर्च गर्दा त्यस्तो खर्च पुष्टि गर्ने विल, भरपाई, प्रमाण र कागजात सम्लग्न हुनु पर्ने नियम ३९.(१०) बमोजिम खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आबश्यक बिल भरपाई र कागजात सम्लग्न भए वा नभएको तथा रित पुगे नपुगेको जाँच गर्नुपर्नेमा भुक्तानीका सबै भौचरमा सो वेहोरा पालना गरेको पाइएन,

अतः पालिकाको कार्य सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीमा सुधारको लागि ऐनले तोके बमोजिमको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

९ **तलवी प्रतिवेदन**

निजामती सेवा ऐन २०४९, स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, शिक्षा ऐन, २०२८ तथा कोशी प्रदेश निजामती सेवा ऐन, 2081 तथा कोशी प्रदेश स्थानीय सेवा ऐन(संचालन तथा ब्यवस्थापन) २०८० बमोजिम तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब खर्च लेख्नु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यो वर्ष तलवी प्रतिवेदन पारित नगराई तलवभत्तामा खर्च लेखेको छ । तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेख्दा बढी तलब भत्ता ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

१० **संगठन दरबन्दी तथा पदपूर्ती:-**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ। पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित १५८ दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधिसम्म स्थायी ६९,दरवन्दी करार ३३ रहेको छ भने ५६ पदहरु रिक्त रहेको देखिन्छ। । रिक्त पदहरु सम्बन्धमा सेवा प्रवाहको स्थिति, प्रबिधिको उपयोग तथा सञ्चार र यातायातको थप सहजतासमेतलाई ध्यान दिई पद सिर्जना तथा पदपूर्तिलाई समयानुकुल बनाउनुपर्दछ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १० सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

११ **कर्मचारी करार**

११.१ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेषण गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको लागि तथा सेवा करारबाट लिईने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरबन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था छ। त्यसै गरी सो दफामा नगर प्रहरी, सवारी चालक, सयस, बगैंचे, प्लम्बर लगायतका पदमा मात्र प्रतिस्पर्धाको आधारमा करारमार्फत सेवा लिन सकिने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष कार्यालय सहयोगी, स्वास्थ्यकर्मी लगायत विभिन्न पदमा ७६ कर्मचारीहरु करारमा राखी रू २ करोड ३ लाख ६५ हजार खर्च लेखेको छ।उल्लिखित करार सेवाका पदहरु व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी निर्धारण भएका देखिएन। साथै प्रतिस्पर्धाको आधारमा कर्मचारी नियुक्त नगरी सोझै तथा पुराना कर्मचारीलाई नै निरन्तरता दिएको देखियो।कानुन बमोजिम करार सेवाबाट पुर्ति गरिने पदहरु प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट मात्र पुर्ति गर्नुपर्दछ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ११.१ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

११.२ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा 83 मा स्थानीय तहले स्थायी प्रकृतिको कामको लागि आवश्यक पर्ने तथा सेवा करारमा लिने कर्मचारीको लागि लाग्ने खर्च व्यहोर्ने स्रोत समेत विश्लेषण गरी दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र यस्तो दरबन्दीको व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी सभावाट स्वीकृत गराउनुपर्ने व्यवस्था छ । तर पालिकाले स्वीकृत दरवन्दी वेगरका देहायका पदमा निम्नानुसार कर्मचारी नियुक्ति गरी तलव भत्ता भुक्तानी गरेको पाइयो । दरबन्दी भन्दा बढी कर्मचारी नियुक्तिको पुष्ट्याई तथा औचित्य पालिकाले पेश गरेको छैन । स्वीकृत दरबन्दी बेगर पदमा कर्मचारी नियुक्त गरी रु. ११०४२००।- भुक्तानी गर्ने कार्य नियमित नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	११,०४,२००

१२ **सेवाप्रवाहको स्थिति**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा ११ (२) मा पालिकाको काम कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था छ। पालिका तथा अन्तर्गतका वडाहरुबाट यस बर्ष सम्पादित सेवा प्रवाहको स्थिति निम्नानुसार रहेको छ। पालिकाबाट यो वर्ष नागरिकता सिफारिस, घरबाटो सिफारिस, जन्म तथा मृत्यु दर्ता, नाता प्रमाणित, बसाईसराई, सम्बन्ध बिच्छेद, बिवाह दर्ता र अन्य दर्ता तथा सिफारीस जस्ता विषयमा पञ्जिकरण तथा सिफारिस गरेको भएतापनि सोको आर्थिक वर्ष खुल्नेगरी स्पष्ट अभिलेख उपलव्ध गराउन सकेन। पालिका कार्यालय तथा वडा कार्यालयबाट सम्पादित सेवालाई सरल सहज र व्यवस्थित तुल्याउँदै सेवा प्रवाहलाई सूचना प्रविधिमा आधारित सरल र प्रभावकारी बनाउने र सोको अद्याबधिक अभिलेख समेत तयार गरी राख्नुपर्दछ।

क्र स	विवरण	निवेदन संख्या	सिफारिस(सेवा प्राप्त)	कैफियत
१	नागरीकता सिफारिस	१५७४	१५७४	
२	घरवाटो सिफारिस	१४८४	१४८४	
३	नाता प्रमाणित	७६१	७६१	
४	जन्म,मृत्यु र बसाईसराई	२३८४	२३८४	
५	अन्य	५५८०	५५८०	
६	कालोपत्रे सडक			हालसम्म ५३ कि मि

१३ **न्यायिक समितिको कार्यसम्पादन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ। समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतवर्ष फर्स्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाँकी २३ र यो वर्ष थप भएको १९० गरी कुल २१३ विवाद दर्ता भएकोमा १८९ वटा फर्स्यौट भई २४ बाँकी देखिन्छ। न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फर्स्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ ।

१४ **कानुन निर्माण एवं कार्यान्वयन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले हालसम्म निम्नानुसारका ९८ वटा कानुन निर्माण गरी कार्यान्यनमा ल्याएको छ । साथै पालिकाले कानूनहरु निर्माण गरी सभा/कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरेतापनि उक्त कानूनहरु राजपत्रमा प्रकाशन गरेको छैन। कानूनहरु राजपत्रमा प्रकाशन गरी कार्यान्वियनमा ल्याउनुपर्दछ।

विवरण	ऐन	नियमावली	कार्यविधि	निर्देशिका	नम्स	जम्मा
लेखापरीक्षण अवधिसम्म निर्माण भई कार्यान्वयनमा भएको कानून कार्यविधि निर्देशिका एवं नम्सको संख्या	४२	५	४२	६	३	९८

१५ ठेक्का ब्यवस्था

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ९ मा खुला रुपमा वोलपत्र आह्वान गरी खरिद गर्ने सम्वन्धी व्यवस्था छ । पालिकाले वोलपत्र मार्फत प्रतिश्पर्धि आपूर्तिकर्ता छनौट गरी वार्षिक कार्यक्रम अनुसारका सडक निर्माणका योजना कार्यान्वियन गर्दै आएको छ । यस्ता योजना लागत अनुमान भन्दा २१.०५ देखि ५८.०६ प्रतिशत सम्म घटीमा गर्ने गरी कबोल भए अनुसार कार्यान्वियन गराएको पाइयो ।

क्र.सं.	योजनाको विवरण	ठेक्का नं.	बोलपत्रदाता	लागत अनुमान	सम्झौता रकम	घटी प्रतिशत
१	हरिनगरा बसन्तपुर सडक हरिनगरा खण्ड सडक कालोपत्रे कार्य	HRMROADS/C/NCB/01/081-082	भगवती कन्स्ट्रक्सन देवानगंज गा.पा. ७ सुनसरी	३१७५८०८३	२२९७४२०२.०१	२१.०५
२	साविक बसन्तपुर ५ खटर यादवको घर देखि पुर्व र दक्षिण हुँदै पुर्व कटान सम्मको बाटोमा माटो पुरी ग्राभेल गर्ने कार्य	HRMROADS/C/NCB/02/081-082	अब्दुल्लाह बिल्डर्स प्रा.लि. भोक्राहा नरसिंह गा.पा. ६ सुनसरी	८४७८८४३.७४	३५७९४२४.०४	५८.०६

१६ क्षेत्राधिकार बाहिर अनुदान

आर्थिक कार्यबिधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७५ को नियम ३५(२) मा खर्च गर्ने वा खर्चको निकासा दिने अधिकारीले खर्च गर्नु पूर्व उक्त जिम्मेवारी आफ्नो कार्य क्षेत्रभित्रको हो होइन यकिन गरेरमात्र भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले सो कुरा बिचार नगरी तपशिल बमोजिम आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्र नपर्ने सरकारी तथा गैरसरकारी निकायको भौतिक संरचना निर्माण कार्य वापत खर्च लेखेको छ। पालिकाले खर्च गर्दा गुणात्मक प्रतिफल आउने क्रियाकपालहरुमा खर्च गर्न अग्रसर हुनुपर्दछ।पालिकाले क्षेत्राधिकार वाहिर खर्च गरेको अनियमित देखिएको रकम रु

क्रम	कर्मचारीको नाम	असुली रकम
१६.१	हरिनगर गाँउपालिका	१,००४,०९४

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १६ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

अनियमित भएको	१०,०४,०९४

१७ कर्मचारी अवकाष कोष

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष राजस्व बाँडफाटबाट कर्मचारी अवकास कोषमा रु १५००००० ट्रान्सफर गरेको छ। तर उक्त कोषको सञ्चालन सम्बन्धी पालिकाबाट ऐन कानुनको व्यवस्था भएको देखिएन। कानूनको व्यवस्था गरी कर्मचारी अवकास कोषमा रकम ट्रान्सफरको ब्यवस्था गर्नुपर्दछ।

१८ वितरणमुखी कार्यक्रम

स्थानिय तहले योजना छनौट गर्दा रोजगारी सृजना हुने जनताको जीवनस्तर उठाउने आयआर्जनसँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध भएका र पूर्वाधार विकासको योजनाहरुको छनौटमा ध्यान दिनु पर्दछ। पालिकाले संघीय सरकारबाट सीमित स्रोत प्राप्त गर्ने र आफ्नो आन्तरिक स्रोत पनि सीमित रहेको अवस्थामा सीमित स्रोतको अधिकतम उपयोग हुने गरी उल्लेखित विषयहरुमा केन्द्रित भई योजना कार्यान्वियन गर्नु

पर्नेमा वितरणमुखी योजना र कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने गरेको देखियो। जुन योजना र कार्यक्रमहरुले राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा उल्लेखनीय योगदान पुर्‍याउने देखिंदैन। उदाहरणका लागि केही योजना र कार्यक्रमहरु निम्नानुसार छन-

गो भौ नं।मिति	कार्यक्रमको नाम	खर्च रु
१६९।२०८१।०६।१२	स्थानिय भाषा साहित्य धर्म सस्कृति संरक्षण कार्यक्रम	१६२०००
४६१।२०८१।१०।१०	ईस्लामी संघ नर्पाल	३६५०००
४९२।२०८१।१०।१४	दुर्गा पुजा समीति	२३९४००
५६८।२०८१।१२।०३	जनप्रतिनिधि अवलोकन भ्रमण	५०००००
६०६।२०८१।१२।२७	स्थानिय पाठ्यपुस्तक छपाई	९६४००३
९१०।२०८२।०३।२२	ईद मिलन घुस्की युवा परिवार	१७३०००

१९ **सामाजिक परीक्षण** (५९९/2081-12-14):

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, दिगो र भरपर्दो वनाउन कार्यक्रमको सामाजिक परीक्षण अन्तर्गत सार्वजनिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यो वर्ष पालिकाले उल्लिखित कानुनी व्यवस्था बमोजिम सार्वजनिक परीक्षणमा रु ३९८८९० खर्च गरेको देखियो।सार्वजनिक परीक्षणको लागत अनुमान विना निश्चित परामर्शदाता मार्फत परीक्षण गरेकोले भुक्तानि भएको खर्चलाई वास्तविक भुक्तानि मान्न नसकिएकोले अनियमित रु

अनियमित भएको	३,९८,८९०

२० **जिन्सी व्यवस्थापन:-**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ मा सोही नियमावलीको नियम ९५, ९६, १०६, १०७ र १०८ बमोजिम जिन्सी मालसामानको लगत खडा गरी राख्नुपर्ने, सोको निरीक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने, प्रतिवेदनमा उल्लेखित सामान मर्मत तथा लिलाम गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले २०७७।८।७ मा २०७७।९।७ भित्र सवै तहका कार्यालयहरुलाइ २०७६।७७ सम्मको मौज्दात प्रबिष्टि र जिन्सी निरीक्षण फारम अनिवार्य रुपमा (PAMS)मा प्रविष्ट गर्ने र अनिवार्य रुपमा (PAMS) मा सरकारी सम्पत्तीको लेखाङ्कन गर्न परिपत्र गरेको छ । पालिकाले यस आर्थिक वर्षमा जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदन तयार गरेको पाइएन । अत पालिकाको जिन्सी मालसामानको अवस्था बारे यकिन हुन सकिएन । पालिकाले आगामी दिनमा नियमावलीको व्यवस्था अनुसार जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदन तयार गरी सोही अनुसार जिन्सी व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ । यस सम्बन्धि देखिएको व्यहोरा निम्नानुसार छः

• यस पालिका अन्तर्गतका साविक गाउँ विकास समितिबाट भएका सम्पत्ति हस्तान्तरण सम्बन्धमा अभिलेख अद्यावधिक गरेको छैन ।

• पालिकाले PAMS version 2 सार्न बाँकि खर्च भएर जाने जिन्सी सामानहरुको विवरण उपलब्ध गराउन नसकेकोले उक्त जिन्सी सामानहरुको अवस्थाबारे एकिन हुन सकिएन ।

• नियमावलीको व्यवस्था अनुसार जिन्सी निरीक्षण गराई सोको आधारमा मर्मत सम्भार, लिलामी लगायतका कार्य गरी जिन्सी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएका सामानहरुको मर्मत तथा लिलाम गरी जिन्सी अद्यावधिक गर्नुपर्दछ । जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भए अनुसारका मर्मत तथा लिलामी गर्नुपर्ने केही सामानहरुको उदाहरण निम्नानुसार छन्

क्र.स.	सामानको नाम	प्रति इकाइ मुल्य	मर्मत गर्नुपर्ने	लिलामी गर्नुपर्ने	मिनाहा गर्नुपर्ने
१	प्रिन्टर	नखुलेको	-	५	-
२	मोटरसाइकल	नखुलेको	-	१	-
३	डेस्कटप कम्प्युटर	नखुलेको	-	३	-
४	रिभल्भीङ चियर	नखुलेको	-	२	२
५	सिलिङ पंखा	नखुलेको	-	५	
६	स्टिल ग्लास	नखुलेको	-	-	२
७	पानी खाने कल	नखुलेको	-	-	२
८	फ्रिज १२५ लि	नखुलेको	-	१	-
९	अटो एनालाइजर	नखुलेको	-	१	-
१०	माइक्रोस्कोप	नखुलेको	-	३	-
११	लामो ट्युब लाइट	नखुलेको	-	५	-
१२	तौल मेसिन	नखुलेको	-	५	-
१३	अटो क्लाभ	नखुलेको	-	४	-
१४	सक्सन मेसिन	नखुलेको	-	१	-
१५	पानी खाने फिल्टर	नखुलेको	-	२	-
१६	काठको कुर्सी	नखुलेको	-	१	-
१७	स्टील दराज	नखुलेको	१	-	-
१८	प्रिन्टर क्यानोन विग	नखुलेको	१	-	-
१९	लिक्वीइड नाइट्रोजन भाडा	नखुलेको	-	१	-
२०	काठको दराज	नखुलेको	२	१	-
२१	ल्यापटप डेलाइट	नखुलेको	१	-	-
२२	इन्भटर व्याट्री	नखुलेको	१	-	-

२१ **सम्पत्तिको प्राप्ति उपयोग र संरक्षण**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली अनुसार घर जग्गा तथा सम्पत्तिको लगत राख्नुपर्ने, सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८.२ अनुसार मितव्ययी तरिकाले खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा यस निकायमा सार्वजनिक सम्पत्तिको प्राप्ति उपयोग तथा संरक्षणको अवस्था विश्लेषण गर्न देखिएको व्यहोरा निम्न छ ।

सम्पत्ति	प्राप्त मिति	संख्या	खरिद/ प्राप्ति मूल्य	कैफियत
कार्यालय भवन		१४	-	
जमिन		६-१६-०२	-	
सवारी साधन (रु.१ लाखभन्दा बढी)				
जीप		१	३६,६५,०००/-	
मोटरसाइकल		२३	६०,७९,९२७/८०-	
स्कुटर		१	१,९८,९००/-	
टेक्टर		१	१६,७०,०००/-	
दमकल		-	-	
अटो		-	-	
शववाहन		-	-	
ट्रक		-	-	
उपकरण (रु.१ लाखभन्दा बढी)				
जेनेरेटर		१	९,८८,०००/-	
व्याकहोलोडर		१	४२,६५,०००/-	
टिप्पर		-	-	
पानी ट्याङ्की		१	३,००,०१५/-	
लगायत थप गर्दै जाने		-	-	

२२ **अनुदानको अनुगमन**

सार्वजनिक निकायवाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सहि सदुपयोग भए नभएको एकिन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुपर्दछ। पालिकावाट खरिद तथा बितरण गरी श्रेस्ता साथ संलग्न भरपाईहरु जोड जम्मा नगरेको, ,अनुदानग्राहि छनौटको स्पस्ट मापदण्ड तयार नगरेको तथा मागको आधारमा खरिद गरि वितरण गरेको पाईयो ।यसै गरी पालिकावाट वितरण भएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा सो वाट प्रात उपलब्धी मापन गरेको छैन। साथै अनुदान सम्बन्धमा स्थानीय अनुदान नीति तय गरेको छैन।तसर्थ अनुदान लाई प्रभावकारी वनाई संघ, प्रदेश तथा स्थानिय तहवाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरोपना नहुने गरी अनुदानग्राहीको जीवनस्तरमा आएको यकिन गरी रकमको पुर्ण सदुपयोग गराउने तर्फ ध्यान दिनु पर्दछ।साथै पालिकावाट वितरण गरीने अनुदानको विद्युतीय प्रणालीमार्फत सार्वजनिकरण गर्नुपर्दछ ।केंहि उदाहरणहरु यसप्रकार रहेका छन ।

गो भौ नं ।मिति	वितरीत वस्तु	परिमाण	मुल्य
०५।२०८१।१०।२८ कृषि	मकैको बीउ	११३३३	४८७१६९
८।२०८१।१०।२८	तरकारीको बीउ मिनिकिट	१०४ के जि	२९६६००
१६।२०८२।०३।१९	प्राविधिक एग्रोभेट	७२ के जि	३५२९००
९४२।२०८२।०३।२४	मोटर वितरण	१९ वटा	२३०८०२

२३ क्याम्पसलाई अनुदान

नेपालको संविधानको अनुसुचि ८ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ (१) अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीयस्तरमा आवधिक, वार्षिक, रणनीतिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । ऐनको दफा ११ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको अधिकार क्षेत्रको बारेमा उल्लेख छ । स्थानीय तहले स्वीकृत बजेटबाट स्वायत्त संस्थाहरुलाई सञ्चालन खर्च अनुदानका रुपमा उपलब्ध गराउन मिल्ने आधार देखिँदैन । हरिनगर बहुमुखी क्याम्पसको लागि आवश्यक सहयोगलाई निरन्तरता दिने भनी गाँउसभा कार्यक्रममा उल्लेख भए अनुसार पालिकाले यस वर्ष उक्त क्याम्पसलाई शैक्षिक अनुदानका रुपमा रु.१९,७७,००० निकासा गरेको पाइयो । पालिकाले शैक्षिक क्षेत्र तर्फ छात्रबृत्ति तथा अन्य अनुदान वितरण गर्ने कार्यविधि तयार गरेको पाइएन साथै क्याम्पसले आफ्नो लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पेश गरी प्राप्त अनुदानको सदुपयोग भएको प्रमाण समेत पेश गरेको देखिएन । पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भन्दा बाहिरका निकायलाई छात्रबृत्ति प्रयोजन भनि नगर अनुदान क्याम्पसलाई भुक्तानी गरेको नियमसंगत नदेखिएको रु.

गो भौ नं.	क्याम्पसको नाम	वापत	संख्या	रकम
३८।२०८२।०३।१७	हरिनगर बहुमुखी क्याम्पस	विद्यार्थी छात्रबृत्ति अनुदान	११५ जना	१९७७०००

क्रम	कर्मचारीको नाम	असुली रकम
२३.१	हरिनगर गाउँपालिका	१,९७७,०००

अनियमित भएको	१९,७७,०००

२४ आर्थिक सहायता वितरण

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्ने ब्यवस्था रहेको मा सो ऐनमा आर्थिक सहायता वितरण सम्वन्धमा उल्लेख भएको छैन।पालिकाले स्पष्ट मापदण्ड र कार्यविधि तर्जुमा गरी तथा बजेट विनियोजन गरेर मात्र आर्थिक सहायता वितरण गर्नु पर्दछ। पालिकाले मापदण्ड र कार्यविधि तयार नगरी विभिन्न संघसंस्था र व्यक्तिहरुलाई रु.आर्थिक सहायता वितरण गरेको छ । उक्त रकम पालिकाको कुल आन्तरिक आय रु९१५३८३१ को २६.65 प्रतिशत हुन आउँछ । निश्चित विधि र मापदण्ड वेगर आर्थिक सहायता वितरण गर्ने प्रक्रियामा नियन्त्रण हुनु पर्दछ ।साथै पालिकावाट वितरीत आर्थिक सहायताको अभिलेख विद्युतीय प्रणालीमार्फत सार्वजनिक गर्नुपर्दछ ।

२५ विविध खर्च

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र औचित्यसमेत कायम राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष विविध खर्च अन्तर्गत अतिथि सत्कार वापत रू ३३४६००० र सभा सञ्चालन खर्च रु गरी जम्मा रु ४११६०००खर्च गरेको छ।जुन आन्तरिक आयको ४५.०५ प्रतिशत हुन जान्छ। पालिकाले आफ्नो आन्तरिक आयको आकार र कर्मचारी तथा पदाधिकारी सुविधा बीचमा आवश्यक तादम्यता मिलाई चालु खर्चलाई व्यवस्थित र मापदण्ड आधारित बनाउनु पर्दछ।

२६ पेस्की विवरण

२६.१ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा पेश्की दिईएको रकम तोकिएको म्याद भित्र फर्स्यौट गर्नु गराउनु पेश्की लिने दिने दुवैको कर्तव्य हुने उल्लेख छ। पालिकाले देहायका व्यक्ति तथा संस्थालाई दिएको पेश्की आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म फर्स्यौट नभई रू ११००००० बाँकी रहेको देखिन्छ। म्याद नाघेको फर्स्यौट गर्न बाँकी रहेकोले उक्त पेश्की नियमानुसार फर्स्यौट गर्नुपर्दछ रु

पेश्कीमिति	पेश्कीलिनेको नाम	म्यादनाघेको
२०८१/०५/३०	अजित कुमारमल्लिक	१,००,०००.००
२०८१/१०/१३	प्रकाशथापा मगर	२,००,०००.००
२०८१/१०/२९	प्रकाशथापा मगर	६,५०,०००.००
२०८२/०३/२५	प्रकाशथापा मगर	१,५०,०००.००
		११,००,०००.००

✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-५** को निर्णयले रू **६५०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-५** को निर्णयले रू **१५०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-५** को निर्णयले रू **२००,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-५** को निर्णयले रू **१००,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

पेश्की	०

२६.२ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा पेश्की दिईएको रकम तोकिएको म्याद भित्र फर्स्यौट गर्नु गराउनु पेश्की लिने दिने दुवैको कर्तव्य हुने उल्लेख छ। पालिकाले देहायको निर्माण व्यवसायीलाई दिएको पेश्की रू. २८३९०२८ सुत्रमा म्याद नाघेको देखिएको छ। उक्त पेश्की नियम अनुसार फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।

पेश्की मिति	पेश्की लिनेको नाम	म्याद ननाघेको	म्याद नाघेको
ठेकेदार			
२०८१/ ०९/ २९	भगवती कन्स्ट्रक्सन	०.००	७,५७,०२८.००
२०८१/ १०/ ३०	भगवती कन्स्ट्रक्सन	०.००	१९,३२,०००.००
२०८२/ ०२/ ०१	अब्दुल्लाह बिल्डर्स प्रा.लि.	०.००	१,५०,०००.००
		०.००	२८,३९,०२८.००

२७ पदाधिकारी सुविधा

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र औचित्य समेत कायम राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाको यस वर्ष पदाधिकारी सुविधाको वापत रु ५२९2000 गरेकोमा पालिकाको आन्तरिक आय रू ९१५३८३१. रहेको छ।जुन आन्तरिक आयको ५७.८० प्रतिशत हुन जान्छ। पालिकाले आफ्नो आन्तरिक आयको आकार र कर्मचारी तथा पदाधिकारी सुविधा बीचमा आवश्यक तादम्यता मिलाई चालु खर्चलाई व्यवस्थित र मापदण्डमा आधारित बनाउनु पर्दछ।

२८ मर्मत खर्च

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९६ मा कुनै मालसामान मर्मत गर्नुपर्दा नियम १३ अनुसार लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने, प्रतिस्थापित पार्टपुर्जा दाखिला गर्नुपर्ने, नियमावलीको प्रक्रीया अवलम्बन गरी पार्टपुर्जा खरिद गर्नुपर्ने तथा मर्मत अभिलेख राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्यसै गरी म.ले.प.फा.नं. ४१४ र ४१४(क) बमोजिमको ढाँचामा मर्मत संभार तथा संरक्षण आवेदन फारम र म.ले.प.फा.नं. ४१५ बमोजिमको ढाँचामा मर्मत संभार तथा संरक्षण अभिलेख खाता राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार पालिका अन्तर्गत २ पाङ्ग्रे २२ थान, व्याकहोल्डर १ थान, स्कारपियो १ थान , हार्भेष्टर १ थान र ट्याक्टर १ थान रहेको देखियो। उल्लिखित सवारी साधनहरुको मर्मतमा रु ३०३४००० खर्च गरेकोमा मर्मत आदेश फारम, मर्मत सम्पन्न फारम, मर्मत अभिलेख खाता तयार नगरी खर्च लेखेको पाइयो। तोकिएका फारमहरुको प्रयोग गरेको नदेखिएकोले मर्मत खर्चको यथार्थता परीक्षण गर्न सकिएन। मर्मतलाई मितव्ययी बनाउन तोकिएको ढाँचामा अभिलेखाङ्कन गरी अध्यावधिक गर्नुपर्ने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनु पर्छ।

२९ ईन्धन खर्च

अर्थ मन्त्रालयबाट जारी कार्य संचालन निर्देशिका, २०८१ मा सवारी साधन प्रयोग गर्ने व्यक्तिलाई सोही अनुसार विभिन्न परिमाणमा ईन्धन उपलव्ध गर्न सकिने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार पालिका अन्तर्गत २ पाङ्ग्रे 22 थान, व्याकहोल्डर 1थान, स्कारपियो १ थान , हार्भेष्टर १ थान र ट्याक्टर १ थान रहेको देखियो। ईन्धन पदाधिकारी शिषकमा रु २३५००००, इन्धन कार्यालय प्रयोजन शिर्षकमा रू ४९६४००० र इन्धन अन्य शिर्षकमा रू ५००००० गरी जम्मा रू ७८१४000 इन्धनमा खर्च गरेको छ। सवारी साधन प्रयोग गर्ने पदाधिकारीहरुले प्रयोग गरेको ईन्धनको अभिलेख र ट्याक्टर , ब्याकहो लोडर जस्ता मेशिनको प्रयोग अवधि र उक्त मेशिनहरुले खपत गर्ने ईन्धनको मापदण्ड समेत नबनेकोले ईन्धन खपतको वस्तुगत परीक्षण गर्न सकिने अवस्था देखिएन। ईन्धन खपत सम्बन्धमा Public Asset Management System (PAMS) को पुर्णरुपमा प्रयोग गरी इन्धन खर्चको व्यवस्थित अभिलेखाङ्कन गरी ईन्धन खर्चलाई मापदण्डमा आधारित बनाउनु पर्दछ।

३० खर्च मितब्ययिता

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।यसै गरी खर्च लेख्दा आवस्यकता र औचित्यका आधारमा आवस्यक प्रमाण कागजात सहित मितव्ययी तवरले गर्नु पर्दछ । पालिकाको यस वर्षको आन्तरिक आय रु ९१,५३,८३५ मात्र रहेको अवस्थामा निम्न बमोजिमको खर्च समानिकरण अनुदान र राजश्व बाडफाँट बाट प्राप्त भएको रकमवाट देहाय बमोजिम रु १,६१,६५,००० खर्च लेखेको छ ।

खर्च विवरण	रकम रु
कर्मचारी बैठक भत्ता	१४२००००
पदाधिकारी बैठकभत्ता	३०४५०००
प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	१११७०००
अन्य भत्ता	९४००००
पानी तथा विजुली	१५५००००
संचार खर्च	१३५००००
सवारी भाडा	१००००००
घरभाडा	५८००००
मेशिनरी औजार भाडा	५२८००००
सुचना प्रकासन खर्च	१००००००
जम्मा रु	१५१६५०००

३१ अनुदानको अनुगमन

गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका २०६६ को दफा ५८ मा स्थानिय तहले कार्यक्रमको उपयुक्त सुचक निर्धारण गरी प्रभावकारी अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने व्यवस्था छ । सार्वजनिक निकायबाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सही

सदुपयोग भए नभएको एकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुपर्दछ । पालिकाले देहाय अनुसारका फर्मलाई नयाँ तरकारी पकेट विकास कार्यक्रम वापत भुक्तानी गरेको छ । तर पालिकाबाट बितरण भएको अनुदानको सहि सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा सोबाट प्राप्त उपलव्धी मापन नगरेको र अनुदान सम्बन्धमा स्थानीय अनुदान नीति तय गरेका पाइएन । तसर्थ, अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाई संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरोपना नहुने गरी अनुदानग्राहीको जीवनस्तरमा सुधार आएको यकिन गरी रकमको पूर्ण सदुपयोग गराउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

गो भौ नं र मिति	अनुदान प्राप्त गर्ने	विवरण	लागत	पालिकाको अंश	लाभग्राहीको अंश
२३०।२०८२।०३। २३	सिताराम तरकारी उत्पादक कृषक समुह	नयाँ तरकारी पकेट विकास कार्यक्रम	६१८८००	३०९४००	३०९४००
२३१।२०८२।०३। २३	श्री शिव शक्ति कृषक समुह	नयाँ तरकारी पकेट विकास कार्यक्रम	६८२५२६	३४१२५८	३४१२५८
२३२।२०८२।०३। २३	शभलाभ प्रगतिशिल कृषक समुह	नयाँ तरकारी पकेट विकास कार्यक्रम	६६९३५२	३३४६७६	३३४६७६
	जम्मा रु		१९७०६७८	९८५३३४	९८५३३४

३२ **उपभोक्ता समीति**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९७ अनुसार उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा सम्पन्न निर्माण कार्यको सञ्चालन उपभोक्ता समितिले गर्नु पर्ने, खर्चको सूचना सार्वजनिक गर्नु पर्ने, निर्माण कार्यमा डोजर, लोडर, एक्साभेटर, मेशीनहरू प्रयोग गर्न नहुने व्यवस्था छ । श्रममूलक प्रविधिमा आधारित रही श्रमको उपयोग र परिचालनलाई प्राथमिकता दिनु पर्ने, मेशीनरी उपकरणको प्रयोग गरेमा कारवाही गर्नुपर्ने, उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन भएका आयोजनाहरूको कार्यसम्पन्न भएपछि सम्वन्धित निकायले सोको रेखदेख मर्मत सम्भार गर्ने जिम्मेबारी समेत तोकी उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्ने आदि व्यवस्थाहरु रहेका छन् । त्यसैगरी स्थानीय सीप, श्रोत र साधन उपयोग हुने र स्थानीय स्तरमा कार्य सम्पन्न गर्न सक्ने मात्र आयोजनाको कार्यान्वयन उपभोक्ता समिति मार्फत गर्न सकिने, उपभोक्ता समितिले सम्झौता बमोजिम गर्नुपर्ने काम समिति आफैले गर्नु गराउनु पर्ने, अन्य कुनै निर्माण व्यवसायी वा अन्य व्यक्ति वा संस्था मार्फत गर्न गराउन नपाइने र उपभोक्ता समितिको लगत अनुसूची १ मा तोकिएको ढांचामा अद्यावधिक गराई राख्नुपर्ने उल्लेख छ । उपभोक्ता समितिबाट कार्यहरु गराउँदा कानुनको पूर्णरुपले अनुशरण र पालना गरेर मात्र गराउनु पर्नेमा गरेको पाइएन ।

३३ **नियमित बैठक भत्ता**

अर्थ मन्त्रालयको कार्य संञ्चालन निर्देशिकाको बुँदा नं ४५ मा भएको ब्यवस्था पुरै पालना भएकोमा अवस्थामा मात्र बैठकभत्ता प्रदान गर्न सकिने तथा सोहि कार्यविधिको बुँदा नं ४६ मा समेत बैठकभत्ता सम्वन्धमा कुनै थप ब्यवस्था गरेको देखिदैन । यसैगरीसार्वजनिक खर्च मितब्ययी तथा प्रभावकारी बनाउने सम्वन्धि मापदण्ड २०८१ को बुँदा नं १५(४)मा नियमित कामको बैठक भत्ता उपलब्ध हुनेछैन भनि उल्लेख छ ।पालिकाले पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुको स्तरबृद्धिको कार्य सम्पादन मुल्याङ्कन समीतिको बैठकभत्ता बुझेको देखिएकोले तपसिल बमोजिमको ब्यक्तिहरुवाट असुल गर्नुपर्ने रु

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-११** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **२,५५०**

सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२५** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२६** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३४ **औषधी खरीद**

पालिकालाई आवश्यक पर्ने औषधि पालिकाबाट खरिद गर्नुपर्ने र तालुक निकायबाट प्राप्त हुने परिमाण यकिन गरी वार्षिक आवश्यकताको परिणाम विवरण तयार गरी पुल सिस्टमको आधारमा आपूर्ति व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ । आपूर्ति हुने औषधी वा अन्य सामानमा उत्पादन मिति , म्याद सकिने मिति, ब्याच नं., उत्पादक कम्पनीको नाम र नि:शुल्क वितरणको लागि लगायतका सूचना उल्लेख रहेको हुनुपर्दछ । आपूर्ति भएका औषधिको म्याद सकिने मिति भण्डार दाखिला समयदेखि कम्तीमा १८ महिना बाँकी हुनुपर्ने तथा भण्डारमा दाखिला गर्दा समेत उल्लेखित सबै विवरण खुलाउनुपर्दछ । यसवर्ष पालिकाले संघीय सशर्त शिर्षकबाट देहायका फर्मसँग औषधि खरिद गरेको देखिन्छ । आपूर्ति हुने औषधी तथा औषधिजन्य सामाग्रीमा उल्लेखित सूचना पूर्ण रुपमा रहेको छैन भने औषधिको प्रयोग र मौज्दात समेत यकिन भएन । कार्यालयले खरिद गरेको औषधिहरु पाम्समा दाखिला गर्नुपर्दछ ।

भौ.नं.	बजेट उपशिर्षक	आपुर्तिकर्ताको नाम	भुक्तानी रकम	कैफियत
८७/२०८१-१०-१४	संघीय शर्सत	गढीमाई मेडिहेल्थ प्रा.लि.	११३२०००	

३५ **आन्तरीक आय**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा निम्नानुसार आन्तरिक आयतर्फ रू ७४ लाख आय प्राप्त गर्ने अनुमान गरेकोमा रू 9153831 आय प्राप्त गरेको छ। अर्थात अनुमानको १23.7० प्रतिशत आय प्राप्त गरेको छ। आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ विशेष ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ। करदाता कार्यालयमा दाखिला गर्न आएको अवस्थामा मात्र असुल गर्ने तर अनुगमन गरी सोको लगत राख्ने अभ्यास नभएकोले करदाताको लगत राखी राजस्व असुल गर्ने प्रमाणलीको विकास हुनुपर्दछ।

क्र. स.	आय शीर्षक	अनुमानित आय	वास्तविक आय
१	११३१३ (सम्पति कर)	१८०००००	२३३७३०१
२	११३१७ (घरवहाल कर)	३०००००	४८८३५५
३	११३१८ (वहाल विटौरी कर)	४०००००	६६३१६८
४	१४२१९ (अन्य सेवा शुल्क)	३०००००	५७१२१९
५	१४२२१ (न्यायिक दस्तुर)	३०००००	२००
६	१४२४२ (नक्सापास दस्तुर)	५०००००	१९४९३२
७	१४२४३ (सिफारिश दस्तुर)	१८०००००	१८८५७२५
८	१४२४४ (व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर)	३०००००	६३८७००
९	१४२४९ (अन्य दस्तुर)	४०००००	१७४८२०
१०	१४२५३ (व्यवसाय रजिष्ट्रशन दस्तुर)	१०००००	७६००
११	१४६११ (व्यवसाय कर)	१२०००००	१२७३१७७

३६ **पारिश्रमिक कर**

आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८ (१) मा कुनै आय वर्षमा रोजगारीवाट प्राप्त गरेको पारिश्रमिक सो वर्षमा सो व्यक्तिको रोजगारीको आय मानी गणना गर्नुपर्ने र सोहि ऐनको ८ (२) मा रोजगारीवाट प्राप्त पारिश्रमिक गणनामा ज्याला, तलब, विदाको रकम, अतिरिक्त समय काम गरे वापतको रकम, शुल्क, कमिसन, पुरस्कार, उपहार, वोनस लगायतका कुराहरु समावेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्यस्तै सोहि ऐनको अनुसूची १ मा तोके बमोजिमको दरमा पारिश्रमिक कर गणना गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई एकल वा दम्पति स्व घोषणा गर्न लगाई कर्मचारीहरुको वार्षिक आयको सीमा बमोजिम आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को कर गणना गरी पारिश्रमिक कर दाखिला गर्नुपर्नेमा सो गरेको देखिएन ।

३७ **शिक्षा सेवा शुल्क**

पालिकाको विनियोजन ऐन २०८१ बमोजिम पालिकाभित्र सञ्चालित विद्यालयहरुको वार्षिक नवीकरण शुल्क तोकेको देखिन्छ । लेखापरीक्षण अवधिसम्म पनि सो शुल्क दाखिला गरेको नदेखिएकोले तपसिलका विद्यालयहरुको नवीकरण शुल्क (नियमानुसार लाग्ने कर तथा जरीवाना समेत) असुल गर्नुपर्ने रु

विद्यालयको नाम	कक्षा संञ्चालन	नवीकरण बक्यौता
अलि पब्लिक स्कुल	१-७	५०००
एभरेष्ट पब्लिक स्कुल	१-१०	१००००
सेन्टपल्स ई बो स्कुल	१-४	५०००
होलिलाईफ पब्लिक स्कुल	१-१०	१००००
मधेष मिथिला एकेडेमी	१-७	५०००
विद्यापति एकेडेमी	१-१२	१००००
भिजन ई बो स्कुल	१-८	५०००
पुजाँ ई बो स्कुल	१-७	५०००
हुदाँ पब्लिक स्कुल	१-५	५०००
नेशनल आईडियल स्कुल	१-७	५०००
नेशनल ई बो स्कुल	१-८	५०००
पपुलर एकेडेमी	१-५	५०००
शाम्स एकेडेमी	१-५	५०००

(..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२६** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२५** को निर्णयले रू **५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२६** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२५** को निर्णयले रू **५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२५** को निर्णयले रू **५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२५** को निर्णयले रू **५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२५** को निर्णयले रू **५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२५** को निर्णयले रू **५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२५** को निर्णयले रू **५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२५** को निर्णयले रू **५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२५** को निर्णयले रू **५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	५,०००

३८ राजस्व ब्यवस्थापन

३८.१ आन्तरीक आय अनुपातः सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष नेपाल सरकारबाट प्राप्त समानिकरण अनुदान र राजस्व बाँडफाटबाट प्राप्त रकमको तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहायबमोजिम छ ।

केन्द्रीय अनुदान तर्फ	आन्तरिक आय रु.	आन्तरिक आय प्रतिशत
२११२४८८३२	९१५३८३१	४.३३

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा ४.३३ प्रतिशत मात्र रहेको छ। स्थानीय वित्तीय आधारलाई फराकिलो बनाउदै आन्तरिक आय सङ्कलन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ।

३८.२ राजश्व संकलन अवस्थाः यस गाउपालिकामा बिगत ३ बर्षको राजश्व अशुली को अबस्था निम्न अनुसार रहेको देखिन्छ ।

आर्थिक वर्ष	असुली रकम
०७९।८०	९५६२४९२
०८०।८१	७८५३७८६.६५
०८१।८२	९१५३८३१

विगत ३ वर्षको आन्तरीक आयको तुलना गर्दा आ व ०७९।८० को भन्दा घटेको तथा बृद्धिदर नदेखिएकोले कर तथा राजश्व संकलन प्रभावकरी देखिदैन ।अतः राजश्व बृद्धिका लागि करको दायरा बढाउदै असुली रकम बृद्धिका लागि पालिकाको निरन्तर अनुगमन मुल्याँङ्कन सहितको प्रयाश जारी रहनुपर्दछ ।

३८.३ आय ठेक्काः स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ९ मा वित्तीय अधिकार क्षेत्र अन्तर्गत विभिन्न कर तथा शुल्क लगाउने र आय ठेक्का बापत बक्यौता रकम समेत असुली गर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले यउ वर्ष आय ठेक्का मार्फत संकलन गरेको आयको विवरण तपसिल बमोजिम रहेको छ ।आय ठेक्का मार्फत राजस्व संकलन गर्ने प्रयासलाई थप विस्तार गर्नुपर्दछ ।

सि नं	शीर्षक(हाटबजार कर)	ठेक्का कबोलकर्ता	कवोल रकम	भुक्तानि रकम	छूट प्रतिशत	कैफियत
१	घुस्की बजार	अरसद आलम	२५,०००.००	२२,७८८.००	१०	एकमुष्ट अग्रीम दाखिला
२	रामनगर भुटाहा	फिरोज मिया	१,६५,७००.००	१,५१,०३६.२८	१०	एकमुष्ट अग्रीम दाखिला
३	हरिनगरा बजार	महफुज साह	१,१५,०००.००	१,१५,०००.००		
४	घुम्ती ब्यवसाय कर	शमसाद आलम	३,५०,५००.००	३,१९,४८३.००	१०	एकमुष्ट अग्रीम दाखिला

३९ **ब्यवसाय कर**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।यस वर्ष पालिकाले ७२५ ब्यवसायीको व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क वापत रु १२८०७७७ कर सङ्कलन गरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक गरेको छैन । जसबाट पालिकाले सङ्कलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था छैन। तसर्थ पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ ।

४० **विद्यालय निजी शिक्षक अनुदान**

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ९ अनुसार संघीय सरकारले सशर्त अनुदान उपलब्ध गराउने ब्यवथा रहेको छ । यस वर्ष पालिकाभित्रका विभिन्न विद्यालयहरुमा निजी श्रोतका शिक्षकहरुद्वारा विध्यालयमा पठनपाठन गर्नका लागि कार्यविधि वेगर तथा शिक्षाको गुणस्तरको आँकलन नगरी शिक्षकहरुको तलब बजेटमा व्यवस्था गरी भुक्तानी दिएको देखियो। अंग्रेजी माध्यममा पठनपाठन गर्ने तथा प्रस्तावित माध्यामिक विद्यायलका लागि समेत नगरपालिका र वडाहरुबाट समेत वजेट व्यवस्था गरी भुक्तानी गरेको पाइयो। प्रस्तावित माध्यामिक विद्यायलयको लागी शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र तथा अन्य सम्बन्धित निकायमा पहल गरी माध्यामिक विद्यालयको दरबन्दी स्वीकृत गरी स्थायी शिक्षक नियुक्ती गरी तलब खर्च लेखुपर्नेमा पालिकाले आन्तरिक स्रोतको समेत ख्याल नगरी समानिकरण अनुदानवाट बजेट विनियोजन गरी माध्यामिक विद्यालय संचालन गर्ने नाममा शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रको परामर्श र विद्यालय संचालन गर्ने स्वीकृति वेगरको अनियमित अनुदान रु

गो भौ नं । मिति	विद्यालयको नाम	भुक्तानि भएको रकम रु	प्रयोजन
८८२।२०८२।०३।१८	जनता मा वि हरिनगर ३	१४६२७९	कम्प्युटर शिक्षक
विभिन्न	विभिन्न	२४८७५००	विद्यालय निजी करार शिक्षक अनुदान
२४।२०८२।०१।२१	हरिनगर मा वि	६४६७५	वार्षिक उत्सव खर्च अनुदान

अनियमित भएको	२६,९८,४५४

४१ **शिक्षातर्फ**

४१.१ **दिवा खाजा** - शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं २.७.११.१ अनुसार प्रारम्भिक बाल विकासदेखि कक्षा ५ सम्मका विद्यार्थी संख्याको आधारमा वार्षिक १८० दिनका लागि प्रति विद्यार्थी रु १५ को दरले रकम निकाशा गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यसरी रकम निकाशा गर्दा एकरुपता कायम हुने गरी दिवा खाजाको मेनु तयारी र खाजा व्यवस्थापन विधिको छनोट गर्नुपर्ने, IEMIS मा रहेको विद्यार्थी संख्या यकिन गर्नुपर्ने, पछिल्लो त्रैमासिकमा रकम निकाशा गर्दा भौतिक

रुपमा पूरा कक्षा चलेको दिनलाई प्रधानाध्यापक र विव्यस अध्यक्षबाट विद्यार्थीको संख्यात्मक विवरण प्रमाणित गराई स्थानिय तहमा संकलन गरी संख्या यकिन भए पश्चात मात्र थप अनुदान दिने व्यवस्था रहेको छ । IEMIS मा रहेको कक्षा ५ सम्मको विद्यार्थी संख्या जम्मा ९२७९ जना रहेको देखियो । गो.भौ.नं ४६, ९६, १४१, १९५ अनुसार कार्यालयले यस वर्ष विभिन्न ३३ विद्यालयहरुलाई दिवा खाजा वापत रु. १६५१५७०० बराबरको भुक्तानी दिएकोमा EMIS को तथ्याङ्क अनुसारको विद्यार्थी संख्या तथा कार्यान्वयन पुस्तिकामा उल्लेख भए बमोजिम दिवा खाजाको मेनु तयार गरेको तथा भौतिक रुपमा उपस्थित विद्यार्थी संख्या यकिन गरी वि.व्य. स. अध्यक्षद्वारा प्रमाणित गरेको देखिएन । निकासा दिदाँ तोकिएका मापदण्ड तथा निर्देशिकाको पुर्ण पालना गरि दिवा खाजाको रकम निकाशा गर्नुपर्दछ ।

सि.नं.	विद्यालयको नाम	विद्यार्थी संख्या	प्रति विद्यार्थी दर	निकासा हुनु पर्ने	निकासा रकम(रु)
१	आधारभूत विद्यालय हरिनगर ७	१४८	१५	३९९६००	२४२४१५
२	बालकृष्ण मा .वि. हरिगनर १	२४६	१५	६६४२००	५७६२५५
३	जनता मा.वि. हरिनगर ३	२९९	१५	८०७३००	५०७४९५
४	हरिनगरा मा.वि.हरिनगर ४	४५९	१५	१२३९३००	६७३७५५
५	श्री मा.वि.बसन्तपुर हरिनगर ५	३७३	१५	१००७१००	३८२६०५
६	चपडाही आ.वि.हरिगनर १	१७४	१५	४६९८००	३५४४२०
७	श्री आ.वि. शिशुवा धरमपुर	८९	१५	२४०३००	१६५७०५
८	भगवती आ.वि.हरिगनर ६	३२२	१५	८६९४००	३३०५४०
९	आधारभूत विद्यालय हरिनगर ४	६८	१५	१८३६००	१४९६८५
१०	सिताराम आ.वि.हरिगनर ४	१११	१५	२९९७००	१७५३५०
११	आर्य आ.वि.हरिनगर ३,	१२८	१५	३४५६००	२३४८४०
१२	रामवाण आ.वि.हरिनगर ७	६८	१५	१८३६००	१७५३२०
१३	वि.पि.आ.वि.हरिगनर ५	१०६	१५	२८६२००	१५३४९५
१४	रामजानकी आ.वि.हरिगनर ४	१४९	१५	४०२३००	३३०८४०
१५	ग्रामिण उत्थान आ.वि.हरिनगर २	११०	१५	२९७०००	२३९८६५
१६	वि.पि.स्मृति आ.वि.हरिगनर २	१४३	१५	३८६१००	३७८३६०
१७	रामलक्ष्मण आ.वि. हरिनगर ४	९६	१५	२५९२००	२१५५०५
१८	शहिद गंगालाल आ.वि.हरिगनर ५	६४	१५	१७२८००	१५५४७५
१९	सरस्वती आ.वि.हरिगनर ४	७७	१५	२०७९००	१८८७६०
२०	जनपथ आ.वि. हरिगनर ६	२०९	१५	५६४३००	४७५२४५
२१	इस्लामी पब्लिक स्कुल हरिगनर ५	७०५	१५	१९०३५००	१६४५९९५
२२	पशुपति शिक्षा मन्दिर हरिनर ४	२०७	१५	५५८९००	४५८४६०
२३	मदरसा कास्मिया हरिगनर ६	४३७	१५	११७९९००	६९७६६५
२४	मदरसा रिज्विया जैसिया मसुउदुल उलुम ह४	३४२	१५	९२३४००	८७३५७०
२५	हिलाल पब्लिक मा.वि.हरिगनर ६	८७८	१५	२३७०६००	१९०२५७०
२६	जामिअतुल मुस्लिमात हरिगनर २	६५१	१५	१७५७७००	१४०२४४०
२७	जामिअतुल स्लाह अल स्लामिया १	३८५	१५	१०३९५००	७०१८६५
२८	मदरसा इजहारुल उलुम चपडाही हरिनगर १	१६४	१५	४४२८००	३२८९८०
२९	रैयान नेशनल हरिनगर २	२६६	१५	७१८२००	६६९१३५
३०	अलस्लाह आइडियल स्कुल हरिनगर ६	३००	१५	८१००००	६३६५८५

३१	फलाह पब्लिक स्कुल हरिगनर ४	१९६	१५	५२९२००	५६६३८५
३२	दारुल उलुम कुवतुल इमान हरिनगर ६	२०४	१५	५५०८००	५३७१२०
	जम्मा			२२०६९८००	१६५२६७००

४१.२ **शिक्षक विद्यार्थी अनुपात** - शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम ७७ को उपनियम (१) मा सामुदायिक विद्यालयको प्रत्येक कक्षामा सामान्यतया उपत्यका तथा तराई, पहाडी र हिमाली क्षेत्रमा क्रमश: ५०, ४५ र ४० विद्यार्थी हुनुपर्ने व्यवस्था छ।सोही नियमावलीको नियम १२क मा अधिकांश कक्षामा नियम ७७ बमोजिमको विद्यार्थी संख्या नभएकोमा विद्यालय गाभ्न सक्ने व्यवस्था छ। विद्यालय समायोजन कार्यान्वयन निर्देशिका, २०७० ले न्यून विद्यार्थी भएका विद्यालयलाई जिल्ला शिक्षा समन्वय अधिकारीको सिफारिसमा जिल्ला शिक्षा समितिले बन्द गरी अर्को पायक पर्ने विद्यालयमा नियमानुसार समायोजन गर्न सक्ने उल्लेख छ।निर्देशिकाको बुँदा नं १४.१ मा विद्यालय समायोजन सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि विद्यालयको तथ्याङ्क संकलन गरी सम्भाव्य अध्ययन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिका अन्तर्गत रहेका २१ सामुदायिक विद्यालयबाट प्राप्त विवरण अनुसार न्यून शिक्षक विद्यार्थी अनुपात भएका विद्यालयहरुको विवरण निम्नानुसार छन्

क्र स	विद्यालयको नाम	शिक्षक दरबन्दी	पदपुर्ति	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात
१	आधारभुत विद्यालय हरिनगर ७	८	८	१४३	१:१८
२	बालकृष्ण मावि हरिनगर १	२९	२९	१२५६	१:४३
३	जनता मावि हरिनगर ३	१५	१५	४६०	१:३१
४	हरिनगर मावि हरिनगर ४	३३	३३	१६८६	१:५१
५	माध्यामिक विद्यालय बसन्तपुर हरिनगर १	१६	१६	४७५	१:३०
६	चपडाही मावि हरिनगर १	७	७	१८७	१:२७
७	आधारभुत विद्यालय शिशुवा	८	८	१०४	१:१३
८	भगवती आवि हरिनगर ६	११	११	२४६	१:२२
९	आधारभुत विद्यालय हरिनगर ४	४	४	४८	१:१२
१०	सिताराम आवि हरिनगर४	३	३	५४	१:१८
११	आर्य आवि हरिनगर ५	३	३	८८	१:२९
१२	वी पी आवि हरिनगर ४	४	४	५४	१:१४
१३	रामजानकी आवि हरिनगर ४	६	६	१३१	१:२२
१४	ग्रामिण उत्थान आवि हरिनगर २	६	६	८३	१:१४
१५	वि पि स्मृति आवि हरिनगर २	६	६	११७	१:२०
१६	रामवाण आवि हरिनगर ७	२	२	४७	१:२४
१७	श्री पशुपती शिक्षा मन्दिर हरिनगर ४	१	१	२०१	१:२०१
१८	श्री मदरसा इजहारुल उलुम	३	३	१५३	१:५१
१९	श्री मदरसा कास्मिया हरिनगर ६	२	२	३९१	१:१९६
२०	अल इस्लाह आइडियल	१	१	३२९	१:३२९
२१	मदरसा रिज्वीया जैसिया मसउदुल उलुम हरिनगर ४	१	१	३६	१:३६
	जम्मा	१६९	१६९	६२८९	३७

यस पालिकामा रहेका विद्यालयमध्ये उल्लिखित विद्यालयहरुमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:१२ देखि १:३२९ सम्म रहेको प्राप्त विवरणबाट देखिन्छ। सो अनुसार कतिपय विद्यालयमा शिक्षक दरबन्दी न्यून रहेको र कतिपयमा न्यून विद्यार्थी संख्या रहेका कारण प्रति विद्यार्थी लागत बढ्ने गरेको अवस्था देखियो। अतः न्यून विद्यार्थी संख्या भएको विद्यालय समायोजन एवम शिक्षक दरवन्दी मिलान गरी पठनपाठन व्यवस्थित गर्न सम्बन्धित निकायले ध्यान दिनुपर्दछ।

४१.३ **प्रति विद्यार्थी लागत** - विद्यालय समायोजन कार्यान्वयन निर्देशिका, २०७० ले न्यून विद्यार्थी भएका विद्यालयलाई जिल्ला शिक्षा समन्वय अधिकारीको सिफारिसमा जिल्ला शिक्षा समितिले बन्द गरी अर्को पायक पर्ने विद्यालयमा नियमानुसार समायोजन गर्न सक्ने उल्लेख छ। निर्देशिकाको बुँदा नं १४.१ मा विद्यालय समायोजन सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि विद्यालयको तथ्याङ्क संकलन गरी सम्भाव्य अध्ययन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिका अन्तर्गत रहेका ४३ सामुदायिक विद्यालयबाट प्राप्त विवरण अनुसार विद्यालयलाई भएको कूल निकासाको आधारमा प्रति विद्यार्थी लागतको विवरण निम्नानुसार छन।

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	कूलनिकाशा रकम (गा.पा. स्रोत समेत)	विद्यार्थीसंख्या(बाल विकास सहित)	प्रतिविद्यार्थी लागत
१	आधारभूतविद्यालय हरिनगर ७	४५४३६३६	१८३	२४८२९
२	बालकृष्णमा .वि. हरिगनर १	१९५५८९२२	१३१७	१४८५१
३	जनतामा.वि. हरिनगर ३	१२४९९२३६	६१७	२०२५८
४	हरिनगरामा.वि.हरिनगर ४	२८०७१०६५	१७६९	१५८६८
५	श्रीमा.वि.बसन्तपुर हरिनगर ५	११३५३३३३	६८२	१६६४७
६	चपडाहीआ.वि.हरिगनर १	४७८५८०९	२२७	२१०८३
७	श्रीआ.वि. शिशुवा धरमपुर	५१४४७४४	१३०	३९५७५
८	भगवतीआ.वि.हरिगनर ६	७९२९२०१	४१९	१८९२४
९	आधारभूतविद्यालय हरिनगर ४	२६७४२५९	६८	३९३२७
१०	सितारामआ.वि.हरिगनर ४	२४२२७९७	१११	२१८२७
११	आर्यआ.वि.हरिनगर ३,	३०१०४८९	१२८	२३५१९
१२	रामवाणआ.वि.हरिनगर ७	१२८९०१६	६८	१८९५६
१३	वि.पि.आ.वि.हरिगनर५	२६६८४८४	१०६	२५१७४
१४	रामजानकीआ.वि.हरिगनर ४	३३६०४८४	१४९	२२५५४
१५	ग्रामिणउत्थान आ.वि.हरिनगर २	३०६८८८७	११०	२७८९९
१६	वि.पि.स्मृतिआ.वि.हरिगनर २	३२२३४०३	१४३	२२५४१
१७	रामलक्ष्मणआ.वि. हरिनगर ४	२१९२७०१	९६	२२८४१
१८	शहिदगंगालाल आ.वि.हरिगनर ५	१६४०८८६	६४	२५६३९
१९	सरस्वतीआ.वि.हरिगनर ४	१६७७६८२	७७	२१७८८
२०	जनपथआ.वि. हरिगनर ६	२२६४०१४	२०९	१०८३३
२१	इस्लामीपब्लिक स्कुल हरिगनर ५	४२३४१९५	८३८	५०५३
२२	पशुपतिशिक्षा मन्दिर हरिनर ४	१८५८९५९	२४१	७७१४
२३	पशुपतिशिक्षा मन्दिर हरिनर ३	१२३१५७२	३७२	३३११
२४	मदरसा इस्लामियाहरिगनर 6	३२४२४५	५२	६२३५
२५	मदरसाकास्मिया हरिगनर ६	२८२००१८	५२७	५३५१
२६	मदरसारिज्विया जैसिया मसउदुल उलुम हरिनगर ४	२८४६२५४	३५५	८०१८
२७	हिलालपब्लिक मा.वि.हरिगनर ६	४८५४४३१	१३१४	३६९४
२८	जामिअतुलमुस्लिमात हरिगनर २	३३१९२७५	१००९	३२९०
२९	जामिअतुलस्लाह अल स्लामिया १	३२६२७७८	७६७	४२५४

३०	मदरसाइजारुल उलुम हरिनगर १	२३४९५०९	१६४	१४३२६
३१	रैयाननेशनल हरिनगर २	१५९७१०२	२९२	५४७०
३२	अलस्लाहआइडियल स्कुल हरि ६	१७१३५३९	४१४	४१३९
३३	गोविन्ददास वैदिक विद्यलाय हरि ३	४९२९२५	४२	११७३६
३४	फलाहपब्लिक स्कुल हरिगनर ४	२६०१६२५	२११	१२३३०
३५	दारुल उलुम कुवतुलइमान हरिनगर ६	१४६४७१९	२३६	६२०६
३६	मिस्वाहा पब्लिक स्कुलमदरसा हरिनगर ४	३१३०१२	२५	१२५२०
३७	हेरा पब्लिक स्कुलमदरसा हरिनगर २	३३४८४६	६८	४९२४
३८	इकरा पब्लिक स्कुलमदरसा हरिनगर २	३३४५५९	६२	५३९६
३९	इस्लाह पब्लिक स्कुलमदरसा हरिनगर १	३१७३६५	२९	१०९४४
४०	मिल्लत पब्लिक स्कुलमदरसा हरिनगर २	३११४५०	३०	१०३८२
४१	सुफ्फा पब्लिक स्कुलमदरसा हरिनर २	३२८१९९	४९	६६९८
४२	मदरसा सविलुर्शादहरिगनर ५	६१७२७	१९५	३१७
४३	मदरसा रिज्वियाबरकातुल उलुम हरिनगर २	१२०९६	६३	१९२
	जम्मा	१६०३६३४४८	१४०२८	११४३२

उल्लिखित विवरण अनुसार सबै भन्दा धेरै प्रति विद्यार्थी लागत श्री आवि शिशुवा धरमपुर रू ३९५७५ र सबै भन्दा कम प्रति विद्यार्थी लागत मदरसा रिज्विया बरकातुल उमुम हरिनगर २ को रू. १९२ देखियो । धेरै प्रति विद्यार्थी लागत भएको विद्यालयलाई अन्य विद्यालयहरुमा समायोजन गर्न आवश्यक अध्ययन गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ ।

४१.४ **स्यानिटरी प्याड** - स्यानिटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि,२०७६ को दफा ४ मा पालिकाले खरिद गरेको स्यानिटरी प्याड गुणस्तरमा कमी नआउने गरी भण्डारण गर्नुपर्ने उल्लेख छ। साथै दफा ५ मा स्यानिटरी प्याड त्रैमासिक,चौमासिक वा अर्धवार्षिक रुपमा वितरण गर्न सकिने उल्लेख छ। पालिकाका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरुमा कक्षा ६ भन्दा माथिका छात्रा विद्यार्थीहरु २११४ जना रहेका छन। पालिकाले यो वर्ष ३६७९२ थान स्यानिटरी प्याड रु १६८१७०७.१३ (मु.अ.कर समेत) मा खरिद गरेको छ । पालिकाले गत विगतको खपतलाई आधार मानी समयमै उचित परिमाणमा खरिद गर्नुपर्नेमा वर्षान्तमा खरिद गरि विद्यालयहरुलाई हस्तान्तरण गरेको देखिन्छ । पालिकाले यस्ता खरिदमा स्यानिटरी प्याडको गुणस्तर तथा माग परिमाणलाई ध्यान दिदै आवश्यक परिमाणमा मात्र प्याड खरिद गर्नुपर्दछ ।

४१.५ **अनुदानको अनुगमन** - शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र द्वारा जारी कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका, २०८१।८२ मा भएको व्यवस्था अनुसार स्थानीय तहले अनुदान प्राप्त विद्यालयले निर्धारीत मापदण्ड र प्रक्रीया अनुरुप गरे नगरेको नियमित रुपमा अनुगमन गरी सोको एक प्रति प्रतिवेदन शिक्षा तथा मावन स्रोत विकास केन्द्रमा पठाउनु पर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले अन्तर्गतका विद्यालयहरुलाई यो वर्ष निम्नानुसार अनुदान निकासा गरेकोमा उल्लिखित व्यवस्था अनुसार नियमित अनुगमन गर्ने तथा प्रतिवेदन दिने गरेको देखिएन।कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकामा उल्लिखित व्यवस्था अनुसार नियमित अनुगमन हुनुपर्दछ ।

क्र.स.	विद्यालयलाई अनुदान	विद्यालय संख्या	रकम
१	पाठ्यपुस्तक अनुदान	४३	५६६८७८९
२	छात्रवृत्ति अनुदान	४१	१३८१२००
	जम्मा रु.		७०४९९८९

४१.६ **सिकाई केन्द्रलाई अनुदान** - शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र द्वारा जारी आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकाको कार्यक्रम न २.७.१३.११ मा सामुदायिक सिकाई केन्द्रहरुलाई अनुदान उपलव्ध गराउन सकिने मापदण्ड अन्तर्गत वार्षिक साधारण सभा भएको, साधारण सभाबाट बजेट तथा कार्यक्रम पेश भएको, गत आ व को खर्च स्वीकृत भएको, लेखापरीक्षण गरि प्रतिवेदन पेश गरेको, शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली NFE EMIS भरेको, सिकाई केन्द्रको व्यवस्थापन समितिको निर्णय अनुसार परिचालकको हाजिरी प्रमाणित अभिलेख पेश गरेको हुनुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यो वर्ष निम्नानुसार सिकाई केन्द्रहरुलाई रू ३०००००।- का दरले अनुदान उपलव्ध गराएकोमा उल्लिखित कागजात पेश नगरेकोले उल्लिखित मापदण्ड पुरा भएको सुनिश्चितता हुन सकिएन । आगामी दिनमा तोकिएको मापदण्ड पुरा गरेको सुनिश्चित गरेर मात्र निकासा दिने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

क्र.सं.	सिकाई केन्द्रको नाम	रकम
१	गौतम सामुदायिक सिकाई केन्द्र हरिनगर-३	३०००००
२	पशुपति बहुउदेश्यीय सामुदायिक सिकाई केन्द्र हरिनगर-४	३०००००
	जम्मा रु.	६०००००

४१.७ **शैक्षिक गुणस्तर** - सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधारको नीति तथा कार्यक्रम, २०७५ अनुसार सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय सरकारको अग्रणी भुमिका हुने व्यवस्था अनुरुप सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार मार्फत नागरिकको छनौटको विद्यालयको रुपमा विकास गरी समाजमा सामुदायिक विद्यालयको ख्याति स्थापित गर्न स्थानीय तहले बाल विकास केन्द्रहरुको पुनर्वितरण तथा सञ्चालनमा सुधार, पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामाग्रीमा समसममयिक सुधार, प्रधानाध्यापकहरुको व्यवस्थापकिय एवम् नेतृत्व क्षमता बढाउने, शिक्षक छनौट प्रकृयामा सुधार, शिक्षक तालिम तथा पेसागत विकासलाई सुदृढिकरण, शिक्षक प्रशंसा तथा प्रोत्साहनको व्यवस्थागरी उत्प्रेणा अभिवृद्धि, शिक्षकको वृत्ति विकास प्रणालीमा परिवर्तन, विद्यार्थी मूल्याङ्कन प्रणालीमा सुधार, विद्यालय र नागरिकबीच सुमधुर सम्बन्ध, सहयोग र सहकार्य तथा प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षामा सुधार जस्ता कुराहरुलाई समेटि शैक्षिक गुणस्तर मापन मापदण्ड तयार गरीलागु गर्नुपर्नेमा सो सम्बन्धि कुनै पनि कार्य गरेको देखिएन। यसमा सुधारका लागि पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ।

४२ मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को नियम ८(२) मा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने गरी टुक्रा, टुक्रा पारी खरिद गर्न नहुने उल्लेख छ। त्यस्तै सोही नियमावली, २०६४ को नियम ३ मा खरिदलाई बढि सुविधाजनक समुहमा विभाजन गर्ने वा प्याकेजमा समावेश गर्ने व्यवस्था छ। नियम ८ मा खरिद योजना बनाउदा खरिदको सम्भावित प्याकेज बनाउनु पर्ने र नियम ९ मा खरिद सम्बन्धी सम्पुर्ण काम एउटै सम्झौताबाट हुन सक्ने नसक्ने एकिन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यो वर्ष पालिकाले विभिन्न समयमा पटक पटक गरी रू ४१५०००० को कार्यालय मालसमान खरिद गरेको देखियो। खरिदलाई खुला र प्रतिस्पर्धात्मक बनाई खर्चमा मितव्ययिता अपनाउनु पर्दछ।

४३ सहकारी अनुगमन

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक

महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरणअनुसार पालिका भित्र पालिकास्तरीय ३० तथा प्रदेशस्तरीय ३ गरी जम्मा ३३ वटा सहकारी संस्था रहेका छन्। पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण दाखिला गरेको पाइएन। त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन। जसले गर्दा सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन। तसर्थ ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्दछ।

४४ **सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण:-**

४४.१ **चौमासिक वितरण** - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि,२०७७ को परिच्छेद ५ मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण बैङ्कमार्फत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस पालिकामा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन तर्फ ७ वडाका लाभग्राहीको खातामा भत्ता रकम जम्मा गर्न बैंक मार्फत प्रथम त्रैमासिकमा रु. ३१६७७३२६ - दोस्रो त्रैमासिकमा रु. ३२१०५६७३ - तेस्रो त्रैमासिकमा रु.३२२०६७८० - र चौथो त्रैमासिकमा रु. ३२६१७२३६- समेत रु.१२८८६७३९८ निकासा गरेको छ । यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा निम्नानुसार छन्

वडा न	पहिलो त्रैमासिक	दोस्रो त्रैमासिक	तेस्रो त्रैमासिक	चौथो त्रैमासिक	जम्मा
१	४८१५६५३	४९३४५७९	४९५७५५९	५०३७९७८	१९७४५७६९
२	४४६४३३४	४५४७५८९	४५४९२०५	४६३२०७१	१८१९३१९९
३	३४३०१४६	३५५९२७२	३५९५०८१	३७२१०९०	१४३०५५८९
४	६७१७४९३	६७८८५७८	६७८०१६२	६९५३८३७	२७२४००७०
५	४४९३६५६	४४९५१८०	४५२१८९३	४५७८६८७	१८०८९४१६
६	४०५१४७०	४०७७१२५	४०८७८४५	४०९६८४३	१६३१३२८३
७	३७०६९२४	३७३२३८६	३७४२५९४	३७९८१६८	१४९८००७२
	३१६७९६७६	३२१३४७०९	३२२३४३३९	३२८१८६७४	१२८८६७३९८

४४.२ **वर्गगत सामाजिक सुरक्षा खर्च** - यस पालिकाले यस आर्थिक वर्षमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता बापत यस बर्षमा २ वटा बैंकबाट जम्मा रु. १२८८६७३९८ वितरण गरेको विवरण उपलब्ध गराएकोमा वर्गगत सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको विवरण निम्नानुसार छन।

सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने समुह	**कायम संङ्ख्या**	**वितरण गरेको संङ्ख्या**	**वितरण गरेको रकम**
जेष्ठ नागरिक अन्य	१८४४	१८४४	८५३८०८८०
जेष्ठ नागरिक(दलित)	१३६	१३६	४४९२७४०
जेष्ठ नागरिक एकल महिला	२३९	२३९	८०७३१००
विधवा महिला(आर्थिक सहायता)	५३७	५३७	१६४८४०२०
पूर्ण अपाङ्गता(क बर्ग)	८३	८३	३७०६९७६
अति अशक्त अपाङ्गता(ख बर्ग)	३२६	३२६	८१५२३६८
बाल पोषण भत्ता	३८१	३८१	२३७५३७७
जम्मा	३५४६	३५४६	१२८८६७३९८

४४.३

के वाई सी अध्यावधिक - सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुँदा नं. २४ अनुसार बैँकले सामाजिक सुरक्षा भत्ता सम्बन्धित लाभग्राहीको नाममा शुन्य मौज्दातमा खाता खोलि जम्मा गरिदिने र सम्बन्धित लाभग्राहीले कागजात पेश गरे पश्चात खाता सक्रिय हुने उल्लेख छ। बैँकले पालिका बाट प्राप्त सबै रकम सम्बन्धित लाभग्राहीको खातामा जम्मा गरेको फर्वाड फिड उपलब्ध गराए तापनि के कति लाभग्राहीको खाता अध्यावधिक भइ सक्रिय भए र के कति निश्क्रिय अवस्था छन् सो को विवरण उपलब्ध गराएको देखिएन। जसबाट खर्च रकम सबै लाभग्राही बुझे नबुझेकोमा एकिन हुन नसक्ने र खाता दोहोरो पर्न जाने भएकोले बैँकबाट खाता सक्रिय भएको विवरण प्राप्त गरी लाभग्राहीको खाता अध्यावधिक गर्नुपर्दछ।

४४.४ **पारदर्शिता** - सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७७ को दफा ३२ मा स्थानीय तहको कार्यालयले लाभग्राहीको नाम दर्ता तथा नवीकरण प्रक्रिया, भत्ताको दर, प्राप्त हुने बैंक, लाभग्राहीले पुरा गर्नुपर्ने प्रक्रिया जस्ता भत्ता सम्बन्धि जानकारी स्थानीय सामाजिक संघ संस्था, गैरसरकारी संस्था, सामाजिक परिचालनमा संलग्न संस्था समेतको सहयोग लिएर अनिवार्य रुपमा प्रचार प्रसार गर्ने र भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरुको नामावली सम्बन्धित स्थानीय तहको वेभसाइटमा राख्ने व्यवस्था गरेकोमा कार्यालयले उल्लिखित व्यवस्था परिपालना गरेको पाइएन। कार्यविधिमा उल्लिखित व्यवस्था परिपालना गरी सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको पारदर्शिता प्रवर्द्धन गर्नुपर्दछ।

४४.५ **दोहोरो नागरिकता नं-** नेपाल सरकारले जारी गर्ने नागरिकता परिचयपत्र नं. प्रत्येक व्यक्तिको फरक फरक हुने गरी जारी गर्दछ ।यस पालिका अन्तर्गतका ७ वटा वडाको चौथो त्रैमासिकको नमुना परीक्षणको रुपमा सामाजिक सुरक्षा पाउने लाभग्राहीहरुको विवरण परीक्षण गर्दा निम्न व्यक्तिहरुको नागरिकता परिचयपत्र नं. दोहोरो परेको देखिन्छ । यस पालिका अन्तर्गतका वडा कार्यालयहरुले प्रत्येक त्रैमासिकको सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने लाभग्राहीहरुको विवरण परीक्षण गरी एकिन गर्ने र लगत कट्टा गर्नुपर्ने भए गरी यदि दोहोरो परेको भए सम्बन्धितबाट असुल गरी एम आइ एस प्रणालीमा अध्यावधिक गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ४४.५ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

४५ **गुणस्तर आश्वस्तता**

सार्वजनिक खरिद तथा निर्माण संझौता कार्यान्वियन गर्दा सामान आपूर्तिमा तथा निर्माणमा गुणस्तर परीक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालय अन्तर्गत सञ्चालित विभिन्न ठेक्काहरुमा प्रयोग हुने निर्माण सामग्रीहरु रड, सिमेन्ट, गिट्टी, बालुवा, ढुङ्गा, जि.आई.वायर तथा क्युब समेतको गुणस्तर परीक्षण ठुला केहि ठेक्काहरुमा गरेको प्रमाण पेश भए पनि अधिकांश साना ठेक्काहरु र उपभोक्ता समितिहरुबाट भएका निर्माण कार्यको परिक्षण भएको पाइएन । जसबाट सार्वजनिक निर्माणमा प्रयोग भएका सामग्रीहरु तथा निर्माण कार्यको गुणस्तर सम्बन्धमा आस्वस्थ हुन सक्ने अवस्था छैन ।

४६ **बढी भुक्तानी** (74-2081-11-22):

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन २०७७ को ३९(१०) बमोजिम भुक्तानि दिने जिम्मेवार ब्यक्तिले भुक्तानि दिनुपुर्व आवश्यक बीलविजक र कागजात परीक्षण गरी भुक्तानि दिनुपर्नेमा गाउपालिकाँले एग्रीकल्चर स्प्रेयर खरिद गरे वापत Medi Enterprises P. Ltd. लाई रु. ७५००००। भुक्तानी दिएकोमा वील रकम रु. ७११९००। मात्र रहेकोले बढी भुक्तानी भएको रु ३८१००। सम्बन्धित आपूर्तिकर्ताबाट असुल गर्नु पर्ने रु

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२५** को निर्णयले रू **३८,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४७ **डि.एल पि.अभिलेख**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२५(२) मा कुनै निर्माण कार्य सम्पन्न भई त्रुटी सच्याउने दायित्व अवधि समाप्त भएपछि सार्वजनिक निकायका प्रमुखले त्यस्तो निर्माण कार्य स्वीकृत ड्रइङ्ग,डिजाइन वा स्पेशिफिकेशन बमोजिम भए नभएको कुरा प्राविधिक कर्मचारीवाट जाँचवुझ गराई कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ।नियममा भएको उक्त प्रावधानको प्रभावकारी रुपले कार्यान्वियन गर्न र गुणस्तरीय निर्माण कार्यमा सघाउ पुर्याउनको लागि निर्माण सम्पन्न भई डि.एल.पी.मा रहेका ठेक्काको अभिलेख राखि नियममा उल्लेख भए अनुसार प्राविधिक कर्मचारीवाट जाचवुझ गराउनुपर्नेमा डि.एल.पीमा रहेका ठेक्काको अभिलेख राखेको देखिएन।यस्तो अवस्थामा डि.एल.पि समाप्त भएका ठेक्काको प्राविधिक कर्मचारी खटाई नियममा भएको प्रावधान अनुसार जाँचबुझ गराई कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार भए नभएको एकिन गर्ने सक्ने अवस्था रहेन।अतः यसको अद्यावधिक अभिलेख राख्ने कार्य तर्फ पालिकाको ध्यान जानुपर्ने देखिन्छ ।

४८ ठेक्का व्यवस्थापन

सार्वजनिक निर्माण कार्य गर्ने हरेक निकायले ठेक्का अभिलेख म.ले.प.फा.न. ५०७ को ढाँचामा अद्यावधिक गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। निर्माण कार्यको विस्तृत अभिलेखांकनको लागि प्रयोग गरिने ठेक्का सम्बन्धी अभिलेखले कूल गर्नुपर्ने कार्य, हाल सम्म भएको कामको परिमाण, मूल्य, कार्य सम्पादन जमानत, पेश्की ग्यारेन्टीको अवस्था, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, भेरिएशन लगायतको जानकारी उपलब्ध हुन्छ। तर यस कार्यालयले उक्त विवरण देखिने गरी अभिलेख राखेको देखिएन।वहुवर्षीय केही ठेक्काको विवरण तपसिलबमोजिम रहेको छ ।

ठेक्काको नाम	निर्माण व्यवसायी	सम्झौता मिति	सम्पन्न हुनुपर्ने मिति	लागत अनुमान	सम्झौता रकम
साविक वसन्तपूर ५ खटर यादवको घर देखि पूर्व र दक्षिण हुँदै पूर्व कटान सम्मको बाटोमा माटो पुरी ग्राभेल गर्ने कार्य HRM/ROAD/C/NCB/02/081-82	अब्दुल्लाह विल्डर्स प्रा.लि.	२०८२।०१।०४	२०८२।११।०४	८२६४६१०।३५	२९९४९३०।६०
हरिनगरा बसन्तपूर सडक (हरिनगर खण्ड) कालोपत्रे कार्य HRM/ROAD/C/NCB/01/081-82	भगवती कन्स्ट्रक्सन, देवानगञ्ज-७	२०८१।०९।१७	२०८३।०३।१७	२८८१२३९१।७९	२२९७४२०२।०१
हरिनगर गाउँपालिका प्रशासकिय भवन निर्माण HRM/WORKS/C/NCB/08/078-79	ड्रागन/रबिन एण्ड श्रेया जे.भि., कोटेश्वर, काठमाण्डौ	२०७९।०३।०२	२०८२।०९।१५	१२१९८५२५२।३०	८१९७८३०२।५९
HRM/ROAD/C/NCB/01/074-75 घुस्की देवानगञ्ज सडक कालोपत्रे कार्य	ए.एन.के. कन्स्ट्रक्सन, काठमाण्डौ	२०७५।०३।३१	२०७७।०४।३०	७०६००५६८।७४	६०८३०७५३।०१
हरिनगरा गौतमपूर नयाँहाट सडक कालोपत्रे कार्य HRM/ROAD/C/NCB/07/074-75	ए.एन.के. कन्स्ट्रक्सन, काठमाण्डौ	२०७४।१२।२२	२०७७।०१।२१	११९२६५९२५।७	९७६९३०७३।७०

उपरोक्त ठेक्काका सम्बन्धमा देखिएका बेहोरा देहायबमोजिम रहेको छः

(क) ठेक्का नं. HRM/ROAD/C/NCB/02/081-82 को सम्बन्धमा ठेक्का संचालनको निमित्त निर्माण व्यवसायीले कृषि बिकास बैंकबाट जारी भएको रु. ७ लाखको पेश्की जमानत पेश गरी पेश्की रकम बुझी कार्य सुचारु गरेकोमा योजनाको भौतिक प्रगति विवरण कार्यालयले पेश नगरेको कारण निर्माण कार्यको भौतिक अवस्था सम्बन्धमा यकिन गर्न सकिएन, यद्यपी कार्यसम्पन्न गर्ने अवधि बाँकि रहेको देखिन्छ । समय मै कार्यसम्पन्न गर्न लगाई निर्माण कार्यमा दक्षता हासिल गर्नको निमित्त निर्माण कार्यको समय समयमा प्रगति समिक्षा गर्नु पर्दछ ।

(ख) ठेक्का नं. HRMROAD/C/NCB/01/081-82 को सम्बन्धमा कृषि बिकास बैंकबाट जारी भएको रु. १९ लाख ५० हजारको पेश्की जमानत पेश गरी पेश्की रकम बुझी कार्य सुचारु गरेकोमा योजनाको भौतिक प्रगति विवरण कार्यालयले पेश नगरेको कारण निर्माण कार्यको भौतिक अवस्था सम्बन्धमा यकिन गर्न सकिएन, यद्यपी कार्यसम्पन्न गर्ने अवधि बाँकि रहेको देखिन्छ । समय मै कार्यसम्पन्न गर्न लगाई निर्माण कार्यमा दक्षता हासिल गर्नको निमित्त निर्माण कार्यको समय समयमा प्रगति समिक्षा गर्नु पर्दछ ।

(ग) ठेक्का नं. HRM/WORKS/C/NCB/08/078-79 को सम्बन्धमा ठेक्काको मिति २०८२।०९।१५ सम्म म्याद रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधिसम्म म्याद गुज्रिएकोमा म्याद थप भएको पाईएन । उक्त ठेक्काको हालसम्म रु. ८०५९४५९९। भुक्तानी भएको छ । यस ठेक्कामा हालसम्म प्रथम ४.९९ प्रतिशत र दोस्रो ६.९२ प्रतिशत भरिएशन भई रु. ८७६५४००७।७६ सम्झौता अंक कायम भएको छ । उक्त भवनको हालसम्म स्ट्रक्चरको काम सकिएको र फर्निसिंगसँग सम्बन्धित काम बाँकी रहेको स्थलगत निरिक्षणको क्रममा समेत देखिएको छ ।

(घ) ठेक्का नं. HRM/ROAD/C/NCB/01/074-75 को सम्बन्धमा निर्माण कार्य जग्गा विवादको कारण समयमा सम्पन्न हुन सकेको देखिँदैन । निर्माण कार्यमा हालसम्म रु. ३८३७४१०७। भुक्तानी भएको छ । निर्माण कार्यको मिति २०८०।०३।२० सम्म मात्र म्याद थप भएकोमा तत् पश्चात म्याद थप भएको अवस्था छैन । कार्यसम्पादन जमानतको समेत मिति २०८०।०४।३० मा म्याद गुज्रिसकेकोमा हालसम्म म्याद थप भएको छैन ।त्यसैगरी निर्माण व्यवसायीको नाममा रु. ३४२५०००। पेश्की बाँकी रहेको देखिएकोमा पेश्की जमानतको म्याद २०८०।०१।

०६ मा गुज्रिएको छ, हालसम्म म्याद थप नभएको हुँदा पेश्की रकम जोखिममा रहेको देखिन्छ । निर्माण कार्यको स्थलगत निरिक्षण गर्दा विवादित क्षेत्र बाहेकको अन्य भागमा Ashphalt Concrete को सबै काम सकिएको अवस्था देखिन्छ । कार्यालयको तर्फबाट उक्त निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न गराउन दुई पटकसम्म निर्माण व्यवसायीलाई स्पष्टिकरण सोधिएकोमा जग्गा विवादको कारण निर्माण कार्य सम्पन्न हुन नसक्ने जवाफ प्राप्त भएको अवस्था छ । विवादित क्षेत्रमा निवेदकको स्वीकृति विना निर्माण कार्य नगराउनको लागी सम्मानित अदालतबाट निषेधाज्ञा जारी भएकोले सोही बेहोरा उल्लेख गरि निर्माण कार्य अघि बढाउन नसक्ने कुरा निर्माण व्यवसायीले स्पष्टिकरणमा उल्लेख गरेको छ । उक्त विवाद समाधान गरी निर्माण कार्यलाई टुंगोमा पुर्याउन दुवै पक्षले आवश्यक पहल गर्नु पर्ने देखिएको छ ।

(ङ) ठेक्का नं. HRM/ROAD/C/NCB/07/074-75 को सम्बन्धमा निर्माण कार्य जग्गा विवादको कारण समयमा सम्पन्न हुन सकेको देखिंदैन ।

निर्माण कार्यमा हालसम्म रु. ८९८२२१२१। भुक्तानी भएको छ । निर्माण कार्यको मिति २०८०।०३।२० सम्म मात्र म्याद थप भएकोमा तत् पश्चात म्याद थप भएको अवस्था छैन । कार्यसम्पादन जमानतको समेत मिति २०७८।१२।२० मा म्याद गुज्रिसकेकोमा हालसम्म म्याद थप भएको छैन ।२०७८।१२।२० मा कार्यसम्पादन जमानतको म्याद सकिएकोमा सोको म्याद थप नगरी के कति कारणबाट निर्माण कार्यको म्याद मिति २०८०।०३।२० सम्म थप गरिएको हो, सो सम्बन्धमा कार्यालयले स्पष्ट गर्नु पर्ने देखिएको छ । निर्माण कार्यको स्थलगत निरिक्षण गर्दा विवादित क्षेत्र बाहेकको अन्य भागमा Ashphalt Concrete को सबै काम सकिएको अवस्था देखिन्छ । कार्यालयको तर्फबाट उक्त निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न गराउन दुई पटकसम्म निर्माण व्यवसायीलाई स्पष्टिकरण सोधिएकोमा जग्गा विवादको कारण निर्माण कार्य सम्पन्न हुन नसक्ने जवाफ प्राप्त भएको अवस्था छ । विवादित क्षेत्रमा निवेदकको स्वीकृति विना निर्माण कार्य नगराउनको लागी सम्मानित अदालतबाट निषेधाज्ञा जारी भएकोले सोही बेहोरा उल्लेख गरि निर्माण कार्य अघि बढाउन नसक्ने कुरा निर्माण व्यवसायीले स्पष्टिकरणमा उल्लेख गरेको छ । उक्त विवाद समाधान गरी निर्माण कार्यलाई टुंगोमा पुर्याउन दुवै पक्षले आवश्यक पहल गर्नु पर्ने देखिएको छ ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : हरिनगर गाउँपालिका, सुनसरी , हरिनगर गाउँपालिका , सुनसरी

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	तुलराज थापा मगर	२०७८-१०-१७	२०८१-४-३२
कार्यालय प्रमुख	रोहिणी आचार्य	२०८१-५-९	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	अजित भट्टराई	२०८१-५-२	२०८१-८-२९
लेखा प्रमुख	अजित भट्टराई	२०८१-५-२	
लेखा प्रमुख	हेमचन्द्र रोइला	२०८२-०३-०४	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
१३०,८५०	७,१८२,६३८	०	०	०	१,१००,०००
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	८,४१३,४८८
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	१,२२५,८५०
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	७,१८७,६३८

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		२७३४४०२४	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३३०७००२२०	चालु खर्च	३२४३३९०७९
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	४२९४७३६१	पूँजीगत खर्च	१२८५७२३२२
राजश्व बाँडफाँट	९४९८८९१२	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	२१५८३१७१५
आन्तरिक आय	९१५३८३१.०		
अन्य आय	२४६१८२६५३		
कुल आय	७२३९७२९७७.०	कुल खर्च	६६८७४३११६
बाँकी मौज्दात		८२५७३८८५	

अनुसूची - २

बेरूजु दफा २.१ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (बजेट र गैरबजेट निकाय)

क.स./ आर्थिक सङ्केत	विवरण	टिप्पणी नं	चालु आ.ब.को कारोबार			गत आ.ब. को कारोबार	
			नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा	नगद	
	राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति						
११०००	कर		११,६०,६०,७९७.०३	०.००	११,६०,६०,७९७.०३	१०,२५,६२,५४०.७६	
१३०००	अनुदान		३५,२९,८६,८१४.५८	०.००	३५,२९,८६,८१४.५८	३४,५३,७१,९७४.६३	
१४०००	अन्य राजस्व		९३,९८,८०३.८०	०.००	९३,९८,८०३.८०	५०,२२,७१०.४०	
१५०००	विविध प्राप्ति		१,०४,५६०.००	०.००	१,०४,५६०.००	९०,९६२.००	
क	**कुल जम्मा प्राप्ति**		४७,८५,५०,९७५.४१		४७,८५,५०,९७५.४१	४५,३०,४८,१८७.७९	
३	चालु		३२,४३,३९,०८०.०८	०.००	३२,४३,३९,०८०.०८	३१,५७,०३,३५९.४७	
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा		१७,१६,२९,६१६.३६	०.००	१७,१६,२९,६१६.३६	१६,०५,८९,४७९.७२	
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग		१०,४५,९३,७७४.९२	०.००	१०,४५,९३,७७४.९२	१४,४४,२५,५६१.७५	
२५०००	सहायता (Subsidy)		१,९९,२८,५४२.८०	०.००	१,९९,२८,५४२.८०	०.००	
२६०००	अनुदान		२,०४,१००.००	०.००	२,०४,१००.००	०.००	
२७०००	सामाजिक सुरक्षा		२,५८,२८,६६९.००	०.००	२,५८,२८,६६९.००	८४,५२,३१८.००	
२८०००	अन्य खर्च		२१,५४,३७७.००	०.००	२१,५४,३७७.००	२२,३६,०००.००	
४	पूंजीगत		१२,८५,७२,३२२.००	०.००	१२,८५,७२,३२२.००	१४,१५,३२,०७२.९१	
३१११०	भवन तथा संरचना		४७,६१,३६८.००	०.००	४७,६१,३६८.००	१,५१,०५,४६२.००	
३११२०	सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स		६४,४४,०९३.००	०.००	६४,४४,०९३.००	५५,१३,३००.००	
३११३०	अन्य पूंजीगत खर्च		०.००	०.००	०.००	१७,७१,८९६.००	

३११४०	सुरक्षा उपकरण		०.००	०.००	०.००	९,९१,५००.००	
३११५०	सार्वजनिक निर्माण		११,७३,६६,८६१.००	०.००	११,७३,६६,८६१.००	११,८१,४९,९१४.९१	
ख)	**कुल जम्मा भुक्तानी**		४५,२९,११,४०२.०८		४५,२९,११,४०२.०८	४५,७२,३५,४३२.३८	
ग)	**बचत / कमी (ग = क-ख)**		२,५६,३९,५७३.३३		२,५६,३९,५७३.३३	(४१,८७,२४४.५९)	

बेरूजु दफा १० सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -४

८. दरबन्दी पदपुर्ती विवरण												
क्र.स.	पद	श्रेणी/तह	सेवा/समूह	समूह	स्वीकृत दरवन्दी संख्या			पदपुर्ति संख्या			रिक्त पद संख्या	कैफियत
					स्थायी	करार	जम्मा	स्थायी	करार	जम्मा		
क. गाउँ कार्यपालिका र वडा कार्यालयहरु												
१	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	रा. प. तृतीय	प्रशासन/ सामान्य प्रशासन		१	०	१	१	०	१	०	संघीय दरबन्दी
२	प्रशासन अधिकृत	अधिकृत सातौं/आठौं	प्रशासन/ सामान्य प्रशासन		२	०	२	१	०	१	१	
३	इन्जिनियर	अधिकृत सातौं/आठौं	इन्जि/सिभिल		१	०	१	१	०	१	०	
४	शिक्षा अधिकृत	अधिकृत सातौं/आठौं	शिक्षा/शिक्षा प्रशासन		१	०	१	१	०	१	०	
५	कृषि अधिकृत	अधिकृत सातौं/आठौं	कृषि/बाली		१	०	१	०	०	०	१	
६	लेखा अधिकृत	अधिकृत सातौं/आठौं	प्रशासन/लेखा		१	०	१	१	०	१	०	
७	लेखा सहायक	सहायक पाँचौं/छैठो	प्रशासन/लेखा		१	०	१	१	०	१	०	
८	आन्तरिक लेखा परीक्षक	सहायक पाँचौं/छैठो	प्रशासन/लेखा		१	०	१	१	०	१	०	
९	प्रशासन सहायक	सहायक पाँचौं/छैठो	प्रशासन/ प्रशासन		११	०	११	८	०	८	३	
१०	कानून सहायक	सहायक पाँचौं/छैठो	कानून		१	०	१	०	०	०	१	

११	कम्प्यूटर अपरेटर	सहायक पाँचौं/छैंठो	विविध		०	१	१	०	१	१	०	
१२	प्रशासन सहायक	सहायक चौथो	प्रशासन/ प्रशासन		४	०	४	२	०	२	२	
१३	सब- इन्जिनियर	सहायक पाँचौं/छैंठो	इन्जि/सिभिल		४	०	४	१	१	२	२	
१४	अ. सब- इन्जिनियर	सहायक चौथो	इन्जि/सिभिल		५	०	५	३	०	३	२	
१५	अमिन	सहायक चौथो	इन्जि/सर्भे		२	०	२	०	२	२	०	
१६	खानेपानी सहायक टेक्नेसियन	सहायक चौथो	इन्जि/ स्यानिटरी		१	०	१	१	०	१	०	
१७	विद्युत सहायक	सहायक चौथो	इन्जि/ इलेक्ट्रिकल		१	०	१	०	०	०	१	
१८	प्राविधिक सहायक	सहायक पाँचौं/छैंठो	शिक्षा/शिक्षा प्रशासन		१	०	१	१	०	१	०	
१९	महिला विकास निरीक्षक	सहायक पाँचौं/छैंठो	विविध		१	०	१	१	०	१	०	
२०	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	सहायक पाँचौं/छैंठो	स्वास्थ्य/हे.ई.		१	०	१	१	०	१	०	
२१	प.हे.न.	सहायक पाँचौं/छैंठो	स्वास्थ्य/क.न.		१	०	१	०	०	०	१	
२२	पशु सेवा प्राविधिक	सहायक पाँचौं/छैंठो	कृषि/भेटनरी		१	०	१	१	०	१	०	
२३	पशु सेवा प्राविधिक	सहायक पाँचौं/छैंठो	कृषि/ ला.पो.डे.डे.		१	०	१	१	०	१	०	
२४	नायब पशु सेवा प्राविधिक	सहायक चौथो	कृषि/भेटनरी		१	०	१	१	०	१	०	
२५	नायब पशु सेवा प्राविधिक	सहायक चौथो	कृषि/ ला.पो.डे.डे.		१	०	१	१	०	१	०	
२६	प्राविधिक	सहायक	कृषि/कृषि		१	०	१	१	०	१	०	

	सहायक	पाँचौं/छैठो	प्रसार									
२७	नायब प्राविधिक सहायक	सहायक चौथो	कृषि/कृषि प्रसार		१	०	१	१	०	१	०	
२८	सहायक कम्प्युटर अपरेटर	सहायक चौथो	विविध		०	७	७	०	१	१	६	
२९	कार्यालय सहयोगी	आधारभूत	प्रशासन		२	१६	१८	२	१६	१८	०	
३०	सरसफाईकर्मी	आधारभूत	प्रशासन		०	१९	१९	०	१५	१५	४	
३१	हेभी सवारी चालक	आधारभूत	प्रशासन		०	२	२	०	२	२	०	
३२	हलुका सवारी चालक	आधारभूत	प्रशासन		०	२	२	०	२	२	०	
३३	हेभी सवारी हेल्पर	आधारभूत	प्रशासन		०	२	२	०	२	२	०	
३४	सुरक्षा गार्ड/ पाले	आधारभूत	प्रशासन		०	२	२	०	२	२	०	
(क) को जम्मा					५०	५१	१०१	३३	४४	७७	२४	
ख.	हरिनगर आधारभुत अस्पताल											
१	व.क./ क.मेडिकल जनरलिष्ट	नवौँ/दशौँ	स्वास्थ्य	मेडिकल जनरलिष्ट	०	१	१	०	०	०	१	
२	मेडिकल अधिकृत	आठौँ	स्वास्थ्य	ज.हे.स.	१	१	२	०	२	२	०	
३	स्टाफ नर्स/ सि.अ.न.मि.	पाँचौ/छैठौँ	स्वास्थ्य		४	०	४	४	०	४	०	
४	अ.न.मि.	चौथो	स्वास्थ्य	जनरल नर्सिङ	०	२	२	०	०	०	२	

५	हेल्थ असिष्टेन्ट/ सि.अ.हे.ब.	पाचौ/छैठौ/ सातौ	स्वास्थ्य	हेल्थ इन्सपेक्सन	४	०	४	४	०	४	०	
६	अ.हे.ब.	चौथो	स्वास्थ्य	हेल्थ इन्सपेक्सन	०	४	४	०	४	४	०	
७	ल्याब टेक्निसियन	पाँचौ/छैठौँ/ सातौँ	स्वास्थ्य	मेडिकल ल्याब टेक्नोलोजी	१	०	१	१	०	१	०	
८	ल्याब असिस्टेन्ट	चौथो	स्वास्थ्य	मेडिकल ल्याब टेक्नोलोजी	०	१	१	०	०	०	१	
९	रेडीयोग्राफर	पाँचौ	स्वास्थ्य	रेडीयोग्राफी	०	१	१	०	१	१	०	
१०	फार्मेसी सहायक	पाँचौ	स्वास्थ्य	फार्मेसी	०	१	१	०	०	०	१	
११	डेण्टल हाइजिनिष्ट	पाँचौ	स्वास्थ्य	डेण्टिष्ट्रि	०	१	१	०	०	०	१	
१२	एनेस्थेटिक सहायक	पाँचौ	स्वास्थ्य	विविध	०	१	१	०	०	०	१	
१३	अप्थाल्मिक सहायक	पाँचौ	स्वास्थ्य	विविध	०	१	१	०	०	०	१	
१४	नायब सुब्बा	पाँचौ/छैठौँ	प्रशासन	प्रशासन	१	०	१	०	०	०	१	
१५	कार्यालय सहयोगी	आधारभूत	प्रशासन		०	६	६	०	२	२	४	
१६	सरसफाइकर्मी	आधारभूत	प्रशासन		०	३	३	०	२	२	१	
	(ख) को जम्मा				११	२३	३४	९	११	२०	१४	
ग.	स्वास्थ्य चौकी हरिनगर १											
१	हेल्थ असिष्टेन्ट/ सि.अ.हे.ब.	पाचौ/छैठौ/ सातौ	स्वास्थ्य	हेल्थ इन्सपेक्सन	४	०	४	४	०	४	०	
२	स्टाफ नर्स/ सि.अ.न.मि.	पाँचौ/छैठौँ	स्वास्थ्य	जनरल नर्सिङ	२	०	२	२	०	२	०	

३	कार्यालय सहयोगी		आधारभूत		०	१	१	०	१	१	०	
	(ग) को जम्मा				६	१	७	६	१	७	०	
घ.	आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र हरिनगर २											
१	हेल्थ असिष्टेन्ट/ अ.हे.ब.	पाचौ/छैठौ/ सातौ	स्वास्थ्य	हेल्थ इन्सपेक्सन	०	१	१	१	०	१	०	
२	स्टाफ नर्स/ अ.न.मि.	पाँचौ/छैठौँ	स्वास्थ्य	जनरल नर्सिङ	०	१	१	१	०	१	०	
३	कार्यालय सहयोगी	आधारभूत	प्रशासन		०	१	१	०	१	१	०	
	(घ को जम्मा				०	३	३	२	१	३	०	
ङ.	स्वास्थ्य चौकी हरिनगर ३											
१	हेल्थ असिष्टेन्ट/ सि.अ.हे.ब.	पाचौ/छैठौ/ सातौ	स्वास्थ्य	हेल्थ इन्सपेक्सन	४	०	४	४	०	४	०	
२	स्टाफ नर्स/ सि.अ.न.मि.	पाँचौ/छैठौँ	स्वास्थ्य	जनरल नर्सिङ	२	०	२	२	०	२	०	
३	कार्यालय सहयोगी		आधारभूत		०	१	१	०	१	१	०	
	(ङ) को जम्मा				६	१	७	६	१	७	०	
च.	स्वास्थ्य चौकी हरिनगर ५											
१	हेल्थ असिष्टेन्ट/ सि.अ.हे.ब.	पाचौ/छैठौ/ सातौ	स्वास्थ्य	हेल्थ इन्सपेक्सन	४	०	४	३	०	३	१	
२	स्टाफ नर्स/ सि.अ.न.मि.	पाँचौ/छैठौँ	स्वास्थ्य	जनरल नर्सिङ	२	०	२	१	१	२	०	

३	कार्यालय सहयोगी		आधारभूत		०	१	१	०	१	१	०	
	(च) को जम्मा				६	१	७	४	२	६	१	
छ.	आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र हरिनगर ५											
१	हेल्थ असिष्टेन्ट/ अ.हे.ब.	पाचौ/छैठौ/ सातौ	स्वास्थ्य	हेल्थ इन्सपेक्सन	०	१	१	१	०	१	०	
२	स्टाफ नर्स/ सि.अ.न.मि.	पाँचौ/छैठौँ	स्वास्थ्य	जनरल नर्सिङ	०	१	१	१	०	१	०	
३	कार्यालय सहयोगी		आधारभूत		०	१	१	०	०	०	१	
	(छ) को जम्मा				०	३	३	२	०	२	१	
ज.	स्वास्थ्य चौकी हरिनगर ६(बर्थिंग सेन्टर)											
१	हेल्थ असिष्टेन्ट/ सि.अ.हे.ब.	पाचौ/छैठौ/ सातौ	स्वास्थ्य	हेल्थ इन्सपेक्सन	४	०	४	२	१	३	१	
२	स्टाफ नर्स/ सि.अ.न.मि.	पाँचौ/छैठौँ	स्वास्थ्य	जनरल नर्सिङ	२	०	२	२	०	२	०	
३	अ.न.मि.	चौथो	स्वास्थ्य	जनरल नर्सिङ	०	३	३	०	३	३	०	
४	कार्यालय सहयोगी		आधारभूत		०	२	२	०	१	१	१	
५	सरसफाइकर्मी		आधारभूत		०	२	२	०	१	१	१	
	(ज) को जम्मा				६	७	१३	४	६	१०	३	
झ.	आधारभुत स्वास्थ्य सेवा											

	केन्द्र हरिनगर ७											
१	हेल्थ असिष्टेन्ट/ अ.हे.ब.	पाचौ/छैठौ/ सातौ	स्वास्थ्य	हेल्थ इन्सपेक्सन	०	१	१	०	१	१	०	
२	स्टाफ नर्स/ अ.न.मि.	पाँचौ/छैठौँ	स्वास्थ्य	जनरल नर्सिङ	०	१	१	१	०	१	०	
३	कार्यालय सहयोगी	आधारभूत	प्रशासन		०	१	१	०	०	०	१	
	(झ) को जम्मा				०	३	३	१	१	२	१	
ञ.	आयुर्वेद औषधालय हरिनगर ३											
१	कविराज/ निरिक्षक	पाचौ/छैठौ/ सातौ	स्वास्थ्य	जेनेरल आयूर्वेद	१	०	१	१	०	१	०	
२	वैध	चौथो	स्वास्थ्य	जेनेरल आयूर्वेद	१	०	१	१	०	१	०	
३	कार्यालय सहयोगी		आधारभूत		०	१	१	०	१	१	०	
	(ञ) को जम्मा				२	१	३	२	१	३	०	
	कुल जम्मा				८७	९४	१८१	७३	७०	१४३	४५	

बेरूजु दफा ११.१ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -५

क्र.स.	पद तह	दरवन्दी अनुसारको संख्या	कार्यरत संख्या
१	कम्प्युटर अपरेटर	१	१
२	मेडिकल अधिकृत	२	२
३	सब-इन्जिनियर	४	१
४	अ.हे.व.	७	६
५	अ.न.मि.	८	३
६	स्टाफ नर्स	१	१
७	का.स.	३१	३१
८	स्वीपर	२४	२१
९	अमिन	२	२
१०	हलुका सवारी चालक	२	२
११	हेभी सवारी चालक	२	२
१२	हेभी सवारी हेल्फर	२	२
१३	सहायक कम्प्युटर अपरेटर	७	१
१४	रेडियो ग्राफर	१	१
	दरवन्दी वाहिरका कर्मचारीहरु		
१	अ.सुपरभाइजर		२
२	सामाजिक परिचालिका		१
३	सहजकर्ता		१

बेरूजु दफा १६ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -६

भौ नं । मिति	भुक्तानि भएको निकाय	कामको विवरण	रकम रु	कैफियत
३३८।२०८१।०८।२४	ईलाका प्रहरी कार्यालय ईटहरी	सवारी मर्मत	८०००४	को १ झ ६१०
	ईलाका प्रहरी कार्यालय देवानगञ्ज	सवारी मर्मत	६९५५१	ना १ झ ८७४
	ईलाका प्रहरी कार्यालय हरिनगरा	सवारी मर्मत	९१३५८	ना १ झ ५६७
३६२।२०८१।०९।०४	जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय सुनसरी	डेक्सटप खरीद	९५०३३	
३८०।२०८१।०९।१८	नेपाल प्रहरी विशेष सुरक्षा गण दुहवी	कार्यक्रम खर्च	१३०७८०	
४२५।२०८१।०९।२८	भुटाहा प्रहरी चौकी	मो सा मर्मत	२६७१०	को १ ब २१०३
२५४।२०८१।०७।३०	प्रहरी चौकी घुस्की	मो सा मर्मत	२४७४५	को १ ब २११६
२७७।२०८१।०८।११	ऐहसान अन्सारी	आर्थिक सहायता	७५०००	मो सा दुर्घटनामा घाईतेको उपचारको लागि सहायता(घाईते दिलिप महतो)
३०२।२०८१।०८।१७	दुर्गा पुजा तथा दशैमेला ब्यवस्थापन समीति देवानगञ्ज	मेला पर्व	५००००	फरक पालिका
९४७।२०८२।०३।२५	ईलाका प्रहरी कार्यालय देवानगञ्ज	सवारी मर्मत	३४९८४	ना १ झ ५६७
	ईलाका प्रहरी कार्यालय ईटहरी	सवारी मर्मत	१८५८४१	ना १ झ १४०४
	ईलाका प्रहरी कार्यालय दुहवी	सवारी मर्मत	४०७९०	वा०१-००२-झ-६२४०
९६५।२०८२।०३।२५	उद्योग वाणिज्य संघ	एम्वलेन्स संचालन	१०००००	

बेरूजु दफा ४४.५ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -७

SN	Ward Number	Member Name	Citizenship Number	Father Name
1	4	Bhola Mehta	063041 l 30	Raghunath Mehta
2	4	Dropati Devi Tatma	063041 l 30	Manu Tatma
3	5	Bibi Haloma Khatun	063050/90	Suleman Ali
4	5	Urmila Devi Yadav	063050/90	
5	5	rajiya devi yadav	063050 l 110	mojilal yadav
6	5	Maha Debi Mandal	063050 l 110	
7	5	Budhu Mandal	063050 l 17	
8	5	boliya devi yadav	063050 l 17	kusum lal
9	5	ratan mandal	063050 l 3	ramkisun mandal
10	5	manju devi mahto	063050 l 3	mahendra mehta
11	5	sanichar mandal	063050 l 4	sunar mandal
12	5	sabitri devi mandal	063050 l 4	rabilal mandal
13	5	howanur khatun	063050 l 86	abdul kadir
14	5	Ganesh Lal Uraw	063050 l 86	Jitlal Uraw
15	6	Julekha Khatun	063051 l 18	Boke Miya
16	7	Bibi Mastakina Khatun	063051 l 18	
17	2	Ghurana Devi Saha	063052 l 105	
18	2	Mina Devi Gupta	063052 l 105	
19	1	Gita Devi Gupta	063052 l 8	Shambhu Gupta
20	1	Manjula Devi Gupta	063052 l 8	
21	2	Enul Miya	63052163	
22	2	Budhni Debi Mochi	63052163	Fudilal Ram
23	1	jamila khatun	6305252	Kari Miya
24	2	Lal Mahamad Miya	6305252	Jumar Ali
25	1	Rohan Malaha	1131	Basudev Malah

26	7	Bibi Pharmudan	1131	
27	1	BI.BI.MASINA KHATUN	1514	ALIJAN MIYA
28	5	Deb narayan mahato,koiri	1514	sitaram mehta
29	3	Dev Narayan Mehta	1661	Mahanthi Mehta
30	7	BIBI Shairul	1661	Ishak Miya
31	6	Jumani Khatun	1974	Dilo Miya
32	7	Safid Miya	1974	Sabdul Miya
33	3	Dukhilal Mushar	21 I 5 I 21831319	
34	3	Jitani Mushar	21 I 5 I 21831319	
35	6	Sharda Devi Teli	2111	Khusilal Sah
36	7	Fuliya malahin	2111	Basu Malah
37	6	B B Jinnat	2188	Yunus Miya
38	6	Jarina Bibi	2188	Nirmal Miya
39	6	Ajij Miya	2206	Kunai Miya
40	6	Bi Bi Sairul	2206	Chhakku Miya
41	6	Bibi Khodoja	2247	Rasul Miya
42	7	Hadisa Miyain	2247	
43	7	Sala Kumari Urab	2247	
44	6	Ali Husen	2267	
45	6	Jagdama devi Sonar	2267	Gosai Sah
46	4	Malbhogiya Khatwae	232	Bhuvan Khatwae
47	6	B B gulsan	232	Isak Ansari
48	6	Apsar Alaam	274	No No No
49	7	Suki Urab	274	
50	2	Khairul Khatun	33186 I 35186	Suleman . Miya
51	2	Khairun Khatun	33186 I 35186	Suleman Miya
52	1	PHARJANA KHATUN	53	M Biku Ansari
53	4	Dhayani sah Haluwai	53	Govind sah Haluwai

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ । कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ । यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकिकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितता बेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लिखित बेहोरा कार्यान्वयन नहुने, आन्तरिक लेखापरीक्षकलाई फरक जिम्मेवारीमा खटाउने गरेकोले आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रभावकारी देखिँदैन। आन्तरिक लेखापरीक्षणलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।
- पालिकामा निर्माणाधीन आधारभूत अस्पताल र कार्यालय भवन समयमै निर्माण सम्पन्न गर्नुपर्दछ ।
- सामाजिक सुरक्षा तर्फ सम्बन्धित लाभग्राहीहरुले समयमै भत्ता प्राप्त गरेको सुनिश्चित हुनुका साथै दोहोरो परेका तथा लगत कट्टा गर्नुपर्ने लाभग्राहीको पहिचान गरी विवरण अध्यावधिक गर्नुपर्दछ ।